

การให้ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลกรณีผู้เยาว์ตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

จาตุรนต์ เจียรกุล

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2565

หัวข้อเอกัตศึกษา   การให้ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลกรณีผู้เยาว์ตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

โดย   จาตุรันต์ เจียรกุล

รหัสประจำตัว   6480193634

หลักสูตร   ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

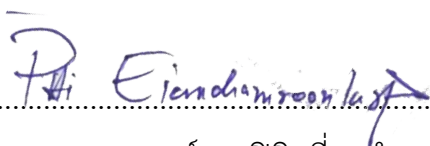
หมวดวิชา   กฎหมายธุรกิจทั่วไป

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิติ เอี่ยมจำรูญลาภ

ปีการศึกษา   2565

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ..... .....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิติ เอี่ยมจำรูญลาภ)

บทคัดย่อ

การศึกษาคู่ครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เกี่ยวกับปัญหาการกำหนดอายุของผู้เยาว์ที่ผู้ปกครองให้ความยินยอมในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแทน และปัญหาการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอันว่าด้วยเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพัง จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 20 กำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลต้องขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์หากผู้เยาว์ที่อายุไม่เกิน 10 ปีการกำหนดอายุดังกล่าวยังไม่เหมาะสม และแตกต่างกับ มาตรา 8 ของกฎหมายสหภาพยุโรปที่กำหนดให้ผู้เยาว์มีอายุต่ำกว่า 16 ปีต้องได้รับความยินยอมของบิดามารดา นอกจากนี้การให้ความยินยอมของผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์นั้นผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้โดยลำพังเมื่อเข้าเงื่อนไขข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ให้ผู้เยาว์ทำนิติกรรมได้เองโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม การกำหนดให้นำเงื่อนไขตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้กับความยินยอมให้ข้อมูลแก่ผู้ควบคุมข้อมูลดังกล่าวจะไม่เหมาะสมและไม่อาจคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้เยาว์ได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากการยินยอมให้ผู้เยาว์ทำนิติกรรมโดยผู้แทนโดยชอบธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการ และผลทางกฎหมายแตกต่างจากการที่ผู้แทนโดยชอบธรรมและผู้เยาว์ให้ความยินยอมแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ในขณะที่จากการศึกษากฎหมายของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation) จะไม่ได้กำหนดเงื่อนไขของการให้ผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมได้เอง

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้สิทธิแก่เยาวชนอย่างมีขอบเขต และให้สังคมได้ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงมีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์โดยจัดทำคู่มือแนะนำให้มีการแจ้งไปยังผู้เยาว์ถึงการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยวิธีการที่รัดกุม ใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย เป็นต้น

ข้อเสนอด้านกฎหมาย ควรแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 20 โดยควรมีมาตรการเข้ามาคุ้มครองสิทธิเด็กในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กจึงต้องนำเกณฑ์อายุในช่วงไม่เกิน 18 ปีมาพิจารณาด้วย และไม่ควรถูกนำเอาการใด ๆ ทางแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้เพื่อเป็นเงื่อนไขที่ผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมได้เองโดยลำพัง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	
กิตติกรรมประกาศ.....	
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 สมมุติฐานของการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	5
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 ความเป็นมา แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และ	
ที่มาของการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์.....	7
2.1 ความเป็นมา แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.....	7
2.1.1 ความเป็นมาของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.....	7
2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.....	11
2.1.3 หลักการพื้นฐานของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.....	13
2.1.4 ความหมาย และประเภทของข้อมูลส่วนบุคคล.....	16
2.2 พัฒนาการการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก.....	21
2.3 ความหมาย ที่มาของการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์.....	22
2.3.1 ความหมายเกี่ยวกับเด็ก.....	22
2.3.2 ที่มาของการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์.....	25
บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก	
และการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์.....	27
3.1 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเด็ก และการจำกัดความสามารถ	
ของผู้เยาว์ประเทศไทย.....	27
3.1.1 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์ตามพระราชบัญญัติ	

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562	27
(1) ความหมายของข้อมูลส่วนบุคคล.....	27
(2) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.....	27
(3) การกำหนดอายุของผู้เยาว์ที่ได้รับความคุ้มครอง.....	29
(4) การขอความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์.....	30
(5) สิทธิของเจ้าของข้อมูล.....	31
3.1.2 ความสามารถของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์.....	34
(1) ความหมายของผู้เยาว์.....	35
(2) ความสามารถในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์.....	35
3.2 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเด็กตามสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครอง ข้อมูลความเป็นส่วนตัว (GDPR)	38
3.2.1 เงื่อนไขสำหรับการให้ความยินยอม.....	41
3.2.2 เงื่อนไขที่บังคับใช้กับความยินยอมของผู้เยาว์โดยสัมพันธ์กับ สมาคมบริการสนเทศ.....	42
3.3 เปรียบเทียบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กตามกฎหมายไทย และกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความ เป็นส่วนบุคคล.....	43
บทที่ 4 ปัญหาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562.....	44
4.1 ปัญหาการกำหนดอายุของเด็กที่ผู้ปกครองให้ความยินยอม ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแทน.....	44
4.2 ปัญหาการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอันว่าด้วยเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เด็กสามารถกระทำเองโดยลำพัง	47
4.3 การให้ความยินยอมของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กับการให้ ความยินยอมของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562	52
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	56
5.1 บทสรุป.....	56
5.2 ข้อเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม.....	59

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตารางตัวอย่างกิจกรรมการขอความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้เยาว์ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562.....	31
3.2 ตารางเปรียบเทียบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กตามกฎหมายไทย และกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความ เป็นส่วนบุคคล.....	43
4.1 ตารางเกณฑ์การให้ความยินยอมของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กับการให้ความยินยอมของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562.....	52
4.2 ตารางเปรียบเทียบผลทางกฎหมายการทำกิจกรรมของผู้เยาว์ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562.....	54

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้กำหนดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ปรากฏในมาตรา 32 “บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียงและครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”¹ ซึ่งจากบทบัญญัติเห็นได้ว่า สิทธิของบุคคลนี้แยกได้เป็นหลายประเภท อันได้แก่ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวนี้เป็นสิทธิที่แฝงตัวอยู่ในสิทธิประเภทหนึ่ง ก็คือ “สิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิส่วนตัว” (Privacy) หรืออาจกล่าวได้ว่าสิทธิของบุคคลในความเป็นอยู่ส่วนตัวเป็นสิทธิที่เป็นกลุ่มย่อยของสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิส่วนตัว² นอกจากนี้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยังปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายอาญา เช่นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” หรือในส่วนของประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องได้แก่ หมวด 2 ว่าด้วยความผิดฐานเปิดเผยความลับในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 322 กำหนดว่า ผู้ใดเปิดเผย หรือเอาจดหมาย โทรเลขหรือเอกสารใด ๆ ซึ่งปิดผนึกของผู้อื่นไป เพื่อล่วงรู้ข้อความก็ดี เพื่อนำข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารเช่นนั้น ออกเปิดเผยก็ดี ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ³ เห็นได้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายอาญานั้นเป็นกฎหมายพื้นฐานที่ให้ความคุ้มครองแก่การละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว

---

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 32

² เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชนว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2552), หน้า 6.

³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 322

เป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลโดยการเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของบุคคลใด ๆ อันทำให้บุคคลนั้นเสียหาย ไม่ว่าทางหนึ่งทางใด

ต่อมาประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยวัตถุประสงค์ของการตรากฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากปัจจุบันมีการล่วงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากจนสร้างความเดือดร้อนรำคาญหรือความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นการล่วงละเมิดดังกล่าว ทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวม สมควรกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไปขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ กลไก หรือมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นหลักการทั่วไป พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของไทยนั้นมีการอ้างอิงกับกฎหมายของสหภาพยุโรป ที่เรียกกันว่า “GDPR” (General Data Protection Regulation) ที่มีตัวบทกฎหมายซึ่งมีความชัดเจนและครอบคลุม บังคับใช้เมื่อ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 โดยใจความสำคัญของกฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นไปที่องค์กร หน่วยงาน หรือนิติบุคคลให้มี “มาตรฐาน” ในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเหมาะสมและเพียงพอ เมื่อมีความจำเป็นต้องขอใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบไปถึงการรักษาความลับ (Confidentiality) ความถูกต้องสมบูรณ์ (Integrity) และความพร้อมใช้งาน (Availability) ของข้อมูลส่วนบุคคล ที่ก่อให้เกิดแนวโน้มให้เกิดผลกระทบเชิงลบหรือความเสียหายในระดับบุคคลหรือองค์กร

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้กำหนดเกี่ยวกับการขอความยินยอมและการถอนความยินยอมของบุคคลทั่วไปแล้ว พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงกลุ่มพิเศษทางสังคม ปรากฏตามมาตรา 20 กรณีผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งมีแนวทางในการขอความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของคนกลุ่มนี้ คือ

(1) ผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี ให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์

(2) ผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะสามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ หากเข้าข่ายตามมาตรา 22, 23 และ 24 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (อันว่าด้วยเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพัง)⁴ นอกเหนือจากนั้น ให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์

⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 22 ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น หากเป็นเพียงเพื่อจะไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง

มาตรา 23 ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการต้องทำเองเฉพาะตัว

จากบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ความยินยอมของผู้เยาว์ ตามมาตรา 20 ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาประเด็นปัญหา ดังนี้

(1) ปัญหาการกำหนดอายุของผู้เยาว์ที่ผู้ปกครองให้ความยินยอมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแทน

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 20 กำหนดให้ผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี ให้ความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ และผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งได้แก่ ผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์สามารถให้ความยินยอมแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ หากเข้าข่ายเป็นเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพังตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกเหนือจากนั้น ให้ความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ การกำหนดอายุของกฎหมายไทยมีความแตกต่างกับกฎหมายสหภาพยุโรป มาตรา 8 ที่กำหนดให้ผู้เยาว์มีอายุต่ำกว่า 16 ปีต้องได้รับความยินยอมของบิดามารดา นอกจากนี้ยังกำหนดเปิดช่องให้ประเทศสมาชิกอาจไปกำหนดกฎหมายภายในแตกต่างได้แต่ต้องไม่น้อยกว่า 13 ปีบริบูรณ์ โดยไม่ต้องไปพิจารณาการกระทำใดๆของผู้เยาว์ว่าจะเข้าไปเพื่อสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการต้องทำเองเฉพาะตัว หรือเป็นการสมแก่ฐานะานุรูปแห่งตน และเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควรหรือไม่ โดยกฎหมายของสหภาพยุโรปให้ความสำคัญที่อายุของผู้เยาว์ในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

(2) ปัญหาการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอันว่าด้วยเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพัง

การกำหนดให้ผู้เยาว์ที่มีอายุ 11 ปีแต่ไม่เกิน 20 ปีสามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ หากเข้าข่ายเป็นเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพังตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นั้น ซึ่งได้แก่ การทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น หากเป็นเพียงเพื่อจะได้ไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง หรือการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการต้องทำเองเฉพาะตัว หรือการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการสมแก่ฐานะานุรูปแห่งตน และเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควรนั้น ในทางปฏิบัติจากผลสำรวจการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2565 (ไตรมาส 3) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติกระทรวงเศรษฐกิจดิจิทัลและสังคม พบว่า

มาตรา 24 ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการสมแก่ฐานะานุรูปแห่งตน และเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควร

ประชาชนกลุ่มอายุ 15 - 24 ปีใช้อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 98.9)⁵ จะเห็นได้ว่า ช่วงอายุดังกล่าวยังอยู่ในภาวะของผู้เยาว์ และหากการเล่นเกมส์โดยเฉพาะเกมส์ออนไลน์ถือเป็นเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพัง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่นนี้การกำหนดให้ผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์สามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ การเล่นเกมส์ออนไลน์อาจจะต้องใส่ข้อมูลส่วนตัวลงไปในระบบ ดังนั้นหากการตีความเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพัง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ขณะเดียวกันผู้เยาว์ที่อยู่ในช่วงอายุ 11 ปีอาจจะยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญของข้อมูลส่วนบุคคล หากพิจารณากฎหมายสหภาพยุโรปจะเห็นว่า กฎหมายของสหภาพยุโรปกำหนดเพียงผู้เยาว์มีอายุต่ำกว่า 16 ปีต้องได้รับความยินยอมของบิดามารดา โดยไม่ต้องไปพิจารณาการกระทำใดๆของผู้เยาว์ว่าจะจะเป็นไปเพื่อสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการต้องทำเองเฉพาะตัว หรือเป็นการสมแก่ฐานะานุรูปแห่งตน และเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควรหรือไม่ โดยกฎหมายของสหภาพยุโรปให้ความสำคัญที่อายุของผู้เยาว์ในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

จากประเด็นที่กล่าวข้างต้นนั้น เป็นประเด็นที่บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และกฎหมายของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation) มีความแตกต่างกัน ผู้ศึกษาจึงสนใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหภาพยุโรป General Data Protection Regulation (GDPR) เพื่อให้เกิดการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งผู้ปฏิบัติและประชาชนที่มีความเกี่ยวข้องต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- (1) เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
- (2) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทย และต่างประเทศ
- (3) เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับการกำหนดอายุของผู้เยาว์ในการขอความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล

---

⁵สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, สำรวจการมีกรใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2565 (ไตรมาส 3), กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565, หน้า 10.

(4) เพื่อวิเคราะห์ และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

การที่มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เปิดโอกาสให้ผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์สามารถให้ความยินยอมแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยอาศัยข้อยกเว้นให้ผู้เยาว์ทำนิติกรรมได้เองโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นเกณฑ์ที่ต่างกับกฎหมายของสหภาพยุโรป General Data Protection Regulation (GDPR) และไม่อาจคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้เยาว์ได้อย่างเพียงพอ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

เพื่อศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถของผู้เยาว์ เพื่อนำมาวิเคราะห์กับปัญหาการกำหนดอายุของผู้เยาว์ที่ผู้ปกครองให้ความยินยอมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแทน และปัญหาการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอันว่าด้วยเรื่องใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพัง

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยเอกสารระดับนี้ ใช้วิธีการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 รวมถึงระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการ และสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษา วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 การให้ความยินยอมของผู้เยาว์ในการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลบางประเภท

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

(1) ทำให้ทราบถึงความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

(2) ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยและต่างประเทศ

(3) ทำให้ทราบปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับการกำหนดอายุของผู้เยาว์ในการขอความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล

(4) ทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

กลุ่มพิเศษทางสังคม หมายถึง ผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี และผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

บทที่ 2

ความเป็นมา แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และที่มาของ การจำกัดความสามารถของผู้เยาว์

การศึกษาปัญหาการให้ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลกรณีผู้เยาว์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ในเบื้องต้นจะต้องทำความเข้าใจถึงแนวคิดความเป็นมาเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงที่มาของการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์ในบทนี้ผู้ศึกษาจึงจะได้นำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

2.1 ความเป็นมา แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

2.1.1 ความเป็นมาของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

สิทธิส่วนบุคคลนั้นถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนนั้นมีจุดเริ่มต้นมาจากคำสอนของศาสนาคริสต์ที่ว่าบุคคลย่อมมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในสายตาของพระเจ้า หากมีการกระทำใดที่ลิดรอนสิ่งเหล่านั้นนั้นย่อมเป็นความผิดซึ่งคำสอนดังกล่าวสอดคล้องกับหลักกฎหมายเรื่องสิทธิตามธรรมชาติที่ว่า “สิทธิของบุคคล” นั้นเป็นสิทธิที่ติดตัวมาตามธรรมชาติ กล่าวคือมนุษย์เกิดมาพร้อมกับสิทธิในชีวิต สิทธิในทรัพย์สิน เสรีภาพในร่างกายและความเสมอภาคกันซึ่งสิทธิเหล่านี้จะลบล้างหรือก้าวล่วงมิได้

เมื่อแนวความคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติและคำสอนในศาสนาคริสต์ได้เริ่มเผยแพร่ไปสู่ประชาชนและนักการเมืองและประกอบกับเริ่มเกิดปัญหาที่ผู้ใช้อำนาจปกครองใช้อำนาจที่เกินขอบเขตจึงทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองจนได้มีการทำข้อตกลงระหว่างผู้ใช้อำนาจปกครองกับประชาชนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิความเป็นส่วนตัวขึ้น 3 ฉบับได้แก่

1) The Great Charter หรือมหากฎบัตรแมกนาคาร์ตา (Magna Carta) ของประเทศอังกฤษ

เนื่องจากพระเจ้า (John) กษัตริย์ใช้อำนาจปกครองที่ไม่เป็นธรรมทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน จึงมีการต่อต้านโดยพวกขุนนางและนักบวชจนในที่สุดได้มีการบังคับ ให้พระเจ้าจอห์นลงพระนามประกาศใช้กฎหมายฉบับหนึ่งคือ “The Great Charter” หรือ “มหากฎบัตรแมกนาคาร์ตา” (Magna Carta) เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน ค.ศ. 1215 ซึ่งนับว่าเป็นเอกสารชิ้น แรกทางประวัติศาสตร์ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยสาระสำคัญเป็นการให้ความคุ้มครองประชาชนจากการให้อำนาจตามอำเภอใจของผู้ใช้อำนาจปกครอง

2) คำประกาศว่าด้วยสิทธิของมนุษย์และพลเมืองของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส (La Declaration des Droits de L’Homme et du Citoyen)

คำประกาศนี้เกิดขึ้นในสมัยปฏิวัติฝรั่งเศสโดยเป็นการกำหนดสิทธิของปัจเจกบุคคลให้เป็นสิทธิสากลซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติที่ว่าสิทธิดังกล่าวมีอยู่ไม่ว่าอยู่ที่ใด และเวลาใดซึ่งร่างสุดท้ายของคำประกาศได้รับการรับรองจากโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2532

คำประกาศนี้ว่ามีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นเอกสารฉบับแรกที่มีการแบ่งแยกระหว่างสิทธิมนุษยชนกับสิทธิพลเมืองโดยกำหนดให้สิทธิพลเมืองอยู่ภายใต้สิทธิมนุษยชน เนื่องจากสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ดำรงอยู่ก่อนรัฐแต่สิทธิพลเมืองนั้นเป็นสิทธิที่รัฐและกฎหมายกำหนดขึ้น โดยหลักการสำคัญของคำประกาศนี้เกี่ยวกับหลักความเสมอภาคและหลักความถูกต้องตามกฎหมาย และคำประกาศดังกล่าวยังได้มีการนำมาเผยแพร่ เพื่อการศึกษา เพื่อเป็นเหตุผล สนับสนุนในการต่อสู้สิทธิมนุษยชน¹

3) คำประกาศอิสรภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา (The Declaration of Independence)

คำประกาศนี้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1776 โดยเป็นการประกาศอิสรภาพของประเทศสหรัฐอเมริกาจากประเทศอังกฤษ โดยประกาศความเป็นอิสระ ยืนยันสิทธิเสรีภาพของมนุษย์อย่างชัดเจน

แม้จะปรากฏว่าในประเทศต่างๆได้มีการออกกฎบัตรมาใช้บังคับขึ้นแต่ก็เป็นการสร้างหลักประกันสิทธิมนุษยชนภายในประเทศของตนเท่านั้นมิได้เป็นหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศแต่อย่างใดสังคมระหว่างประเทศจึงมีแนวความคิดที่จะผลักดันเรื่องสิทธิมนุษยชนให้เป็นเรื่องระหว่างประเทศ เพื่อยกระดับมาตรฐานของสิทธิมนุษยชนให้ดียิ่งขึ้น จึงได้มีการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้น และการก่อตั้งองค์การสหประชาชาตินี้เองที่เป็นจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งสถาบันระดับชาติเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในเวลาต่อมาซึ่งกฎบัตรสหประชาชาติได้แสดงให้เห็นเจตจำนงของการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติไว้ว่า “เราประชาชนแห่งสหประชาชาติมีความมุ่งมั่นที่จะปกป้องลูกหลานเราจากหายนะแห่งสงครามซึ่งนำความวิปโยคอย่างสุดพรรณาสู่มวลมนุษยชาติในชั่วชีวิตเราถึงสองครั้งและยืนยัน ความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในศักดิ์ศรีและคุณค่าแห่งมนุษย์ในสิทธิอันเท่าเทียมกัน ระหว่างประชาชนน้อยใหญ่และสถาปนาสภาวะการณ์อันจะดำรงไว้ซึ่งความ

¹ โภคิน พลกุล, ปัญหาและข้อคิดบางเรื่องจากรัฐธรรมนูญไทย, (กรุงเทพมหานคร: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2521), หน้า 87

ยุติธรรมและความเคารพ ในพันธกรณีอันเกิดจากสนธิสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศและส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคม และมาตรฐานชีวิตที่ดีขึ้นในเสรีภาพที่กว้างขึ้น”²

องค์การสหประชาชาตินั้นกำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เป็นการกำหนดหน้าที่เฉพาะประเทศสมาชิกเท่านั้น มิได้มีการรับรองว่าบุคคลเป็นผู้ทรงสิทธิมนุษยชนโดยตรงระหว่างประเทศแต่อย่างไรก็ตามต่อมาก็ได้มีการรับรองสิทธิมนุษยชนในระหว่างประเทศว่าเป็นผู้ทรงสิทธิต่างๆ อย่างแท้จริงเป็นมาตรฐานสากลครั้งแรกในราวศตวรรษที่ 19 โดยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (The Universal Declaration of Human Rights 1948) ซึ่งได้บัญญัติการรับรองคุ้มครองไว้ในข้อ 12 ดังนี้ “บุคคลย่อมไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือไม่อาจถูกหลบลูกในเกียรติยศและชื่อเสียง ทั้งนี้บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองโดยกฎหมายอันเนื่องจากการก้าวล่วงในสิทธิเช่นนั้น”³

สิทธิส่วนบุคคลนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งซึ่งไม่ว่าบุคคลใดจะกระทำการอย่างไรใดอย่างหนึ่งแล้วก็ต้องเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่นโดยต้องคำนึงอยู่เสมอว่าการกระทำการใดๆ ของตนนั้นหากได้กระทำลงไปแล้วจะเกิดผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นหรือไม่เนื่องจากสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิความเป็นส่วนตัวนี้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล

สำหรับจุดเริ่มต้นของการมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยได้เริ่มจากการมีแนวความคิดที่ว่าเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้รับข้อมูลต่างๆ จากการส่งอีเมลที่มีข้อความโฆษณาไปให้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อมูล (Spam) และด้วยความที่ในปัจจุบันเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาไปไกล ทำให้เจ้าของข้อมูลถูกรบกวนความเป็นส่วนตัวมากขึ้นโดยที่เจ้าของข้อมูลไม่ได้ให้ความยินยอม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการนำข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้ประมวลผล โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือนำไปใช้โดยทุจริตเพื่อให้บุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลนั้นเสียหาย อันเป็นการก้าวล่วงใน

² เสรี นนทสูติ, “หมวดองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญเรื่อง 3 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน” สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า หน้า 8

³ สราวุธ ปิตียาศักดิ์, กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2555), หน้า 241.

ความเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่นจึงจำเป็นต้องการร่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขึ้นมาเพื่อคุ้มครองเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต่อไป⁴

สิทธิส่วนบุคคลฐานทางความคิดมาจากกลุ่มสโตอิกซึ่งเป็นกลุ่มนักปราชญ์ (Stoic) โดยความเชื่อที่ว่ามนุษย์ในสภาวะธรรมชาติที่สมบูรณ์นั้นจะดำรงชีวิตอย่างมีเหตุผล ทำให้มีแนวคิดที่จะมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อคุ้มครองเจ้าของข้อมูล เพื่อมิให้ข้อมูลนั้นถูกนำไปใช้ประโยชน์ที่เป็นการรบกวนเจ้าของข้อมูล ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มาจากความคิดแบบปัจเจกนิยม

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) นั้น เป็นเรื่องที่ถูกกลุ่มสหภาพยุโรปให้ความสำคัญอย่างมาก จากในอดีตที่ยังไม่ได้รวมกลุ่มเป็นสหภาพยุโรป แต่ละประเทศในกลุ่มยุโรปก็จะออกกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะของประเทศนั้นๆ เอง และต่อมาเมื่อแนวคิดที่จะรวมตัวกันเป็นสหภาพยุโรปขึ้น จึงมีการเสนอและพัฒนาหลักเกณฑ์ของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรปขึ้นมา โดยในปี ค.ศ. 1970 มีประเทศเยอรมัน สวีเดน และฝรั่งเศส ได้มีแนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะในส่วนของ การจัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นมา ทำให้เกิดความตื่นตัวในกลุ่มสหภาพยุโรปที่จะสร้างหลักเกณฑ์มาตรฐานขึ้นมา เพราะเมื่อเกิดการรวมกลุ่มของสหภาพยุโรปแล้ว การติดต่อสื่อสาร การค้าขาย การส่งผ่านของข้อมูลระหว่างกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปเพิ่มมากขึ้น และในยุคสมัยนั้นเริ่มมีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลในระบบคอมพิวเตอร์ แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะใน ส่วนของการจัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์นี้จึงถูกเสนอขึ้นมา⁵

ต่อมาในปี ค.ศ. 1995 ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) ได้มีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต และหลักเกณฑ์ของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป (Directive) 95/46 CE ได้เริ่มมีผลบังคับใช้โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องออกกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

หลักการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นของกลุ่มสหภาพยุโรปนั้น ประเทศที่จะเข้าร่วมมาเป็นสมาชิกนั้น จะต้องยอมรับเงื่อนไขของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และต้องปรับ เปลี่ยน แก้ไขระบบกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

⁴ ทวีเกียรติ ดุริยะประพันธ์. ปัญหาและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล [Online], Available URL: http://elib.coj.go.th/Ebook/data/judge_report/2547-105.pdf,

⁵ จันทรทิพย์ แสงแปง, “ปัญหาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ศึกษากรณี การจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ในหน่วยงานเอกชน”, วิทยานิพนธ์ คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2559, หน้า 17.

ของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป โดยหลักเกณฑ์ของสหภาพยุโรป (Directive) 95/46 CE ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติ เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงเรื่องการย้ายข้อมูลส่วนบุคคลด้วย กฎหมายที่ว่านี้เกิดจากการแลกเปลี่ยน และนำเสนอความคิดเห็นของนักกฎหมายภายในกลุ่มสหภาพยุโรป ว่าจะมีลักษณะอย่างไร ครอบคลุมถึงไหน ทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นส่วนตัวดีขึ้นหรือแย่ลงอย่างไร เป็นต้น วัตถุประสงค์ของหลักเกณฑ์นี้ เพื่อให้ประเทศสมาชิกในกลุ่มสหภาพยุโรปมีแนวทาง ในการบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องกัน โดยคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและเสรีภาพของบุคคล⁶

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

สิทธิส่วนบุคคลมีประวัติความเป็นมาอันยาวนานในสังคมตะวันตก โดยเป็นสิทธิตามธรรมชาติมิใช่สิทธิตามกฎหมาย จึงใช้อ้างได้ทุกที่ ทุกเวลา สามารถยกเป็นข้อต่อสู้เพื่อเรียกร้องให้ ปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลจากการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพโดยการใช้อำนาจรัฐ หรือจากเอกชนด้วยกัน โดยรัฐจะออกกฎหมายมาขัดหรือแย้งไม่ได้ กรณีนี้เป็นแนวคิดแบบปัจเจกชน มีรากฐานมาจากความคิดของพวกสโตอิก (Stoic) ที่เชื่อว่ามนุษย์ในสภาวะธรรมชาติที่สมบูรณ์นั้น เป็นอุดมคติที่สูงส่งในชีวิต การที่มนุษย์บรรลุภาวะดังกล่าวได้ มนุษย์ต้องมีกฎหมาย ความเป็นตัวของ ตัวเองและรู้จักการดำรงชีวิตอย่างมีเหตุผล ความมีเหตุผลจะช่วยให้มนุษย์รู้จักแยกแยะว่าสิ่งใดเป็น ความดีหรือความชั่วได้ แก่นแท้ของความเป็นมนุษย์อยู่ที่ความสามารถที่จะใช้เหตุผลซึ่งเป็นพรสวรรค์ที่ ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์โลกอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการยอมรับว่าสิทธิในความเป็นอยู่ ส่วนตัวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประเภทหนึ่ง จึงทำให้เกิดแนวคิดที่จะพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองมิให้ผู้แสวงหาข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาได้ นำ ข้อมูลที่หามาได้ไปใช้ในทางที่มีชอบ⁷

การให้ความหมายของคำว่า “สิทธิส่วนบุคคล” นั้นเป็นการอธิบายความหมายโดย ขยายความให้ครอบคลุมถึง “สิทธิในความเป็นส่วนตัว” โดยในศตวรรษ 19-20 ได้เกิดแนวความคิด เกี่ยวกับการเป็นอยู่ส่วนตัวอันได้แก่แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิในที่อยู่อาศัย สิทธิในครอบครัว และสิทธิความเป็นอยู่ในการติดต่อสื่อสารถึงกันทางจดหมาย ซึ่งในศตวรรษที่ 20 นั้น “สิทธิในความเป็น อยู่ส่วนตัว” ได้ขยายความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสารกันทางจดหมายและยังครอบคลุมถึง

⁶ พิโรจน์ ฐปไทย, ปัญหาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์, (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551), หน้า 68.

⁷ ดาวลย์ ขาวสนิท, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล : ศึกษาเฉพาะ กรณีด้านการเงินการธนาคารของธนาคารพาณิชย์,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริธีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2561) หน้า6-7.

การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวในเรื่องอื่นอย่างกว้างขวาง เช่น ความเป็นส่วนตัวในการคบค้าสมาคมกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือการมีญาติมิตร ความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตเกี่ยวกับเพศ และรวมถึงการคุ้มครองความลับต่างๆ ของบุคคล เช่น ความลับในกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ความลับในวิชาชีพ เป็นต้น

ในยุคที่เสรีประชาธิปไตยเข้มแข็งประชาชนในประเทศต่างให้ความสำคัญในสิทธิเสรีภาพของตนโดยทำการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพต่างๆของตน ประเทศต่างๆจึงได้ร่วมมือกันหาข้อตกลงเพื่อการคุ้มครองในสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งทำให้เกิดกติกาว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมืองขององค์การสหประชาชาติโดย ในข้อ 17 ของกติกาดังกล่าวได้มีการรับรองเกี่ยวกับ “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนบุคคล” (Privacy) ไว้ว่า “สิทธิส่วนบุคคล” นั้นไม่มีใครที่จะถูกละเมิดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อความเป็นส่วนตัว ครอบครัว ที่อยู่อาศัยหรือเอกสารโต้ตอบหรืออาจจะกล่าวได้ว่าไม่มีใครที่จะมาทำลายเกียรติยศชื่อเสียงของผู้อื่นโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจหรือกล่าวได้ว่าทุกคนมีสิทธิได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายต่อการละเมิด การแทรกแซง หรือการโจมตี ซึ่งในข้อนี้จะเป็นการกล่าวถึงสิทธิของบุคคลในแง่ของหลักเกณฑ์ แง่ของขอบเขตข้อถกเถียงข้อจำกัดเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลในด้านสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในที่อยู่อาศัย สิทธิในครอบครัว สิทธิในชื่อเสียงและสิทธิในเอกสารโต้ตอบ

สิทธิส่วนบุคคล หรือสิทธิความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) นั้นที่ประชุม ICJ (International Commission of Jurists) ในการประชุมที่กรุงสต็อกโฮล์มประเทศสวีเดน เมื่อปีค.ศ. 1967 ได้ให้ความหมายว่าเป็นสิทธิที่จะอยู่ลำพังโดยการบงกชน้อยที่สุดและขยายความไปถึงสิทธิของปัจเจกชนที่จะดำเนินชีวิตโดยการคุ้มครองจากสิ่งเหล่านี้ ได้แก่⁸

1) การแทรกแซงในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน โดยบุคคลทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครองในความเป็นส่วนตัวในการดำเนินชีวิต ครอบครัว การอยู่อาศัยโดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐ เช่น การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์บิดามารดากับบุตร และบุตรบุญธรรมกับผู้รับบุตรบุญธรรม

2) การแทรกแซงในทางกายภาพ ในทางจิตใจ เสรีภาพในทางความคิดหรือศีลธรรม กล่าวคือบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นการพูดการเขียนการพิมพ์การ แทรกแซงดังกล่าวกระทำไม่ได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย

⁸ พนิดา พูลสวัสดิ์. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต”. นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2556 ,หน้า 16

3) เกียรติยศชื่อเสียง ซึ่งหากการกระทำการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่ง ข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชนอันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงเกียรติยศ ชื่อเสียงของบุคคลกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

4) การไขข่าวข้อความให้แพร่หลายอันขัดต่อความจริงอันทำให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณชนซึ่งหากมีการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชนอันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน เช่น กรณีสื่อมวลชนนำเสนอข่าวของบุคคลในลักษณะที่เกินจริงความเป็นจริงหรือเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จทำให้บุคคลนั้นได้รับความเสียหาย

5) การเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องอันเป็นที่น่าอับอายเกี่ยวกับชีวิต

6) การใช้ชื่อหรือเครื่องหมายชี้เฉพาะหรือภาพโดยไม่มีอำนาจ

7) การสืบความลับ การสอดรู้สอดเห็น การเฝ้าดู การรบกวน เป็นการให้ความคุ้มครองจากการรุกรานทางร่างกายของบุคคลอื่นในการที่ผู้นั้นประสงค์จะอยู่ตามลำพัง เช่น การดักฟังโทรศัพท์การแอบซ่อนไมโครโฟนเพื่ออัดเทปการสนทนาการใช้กล้องเลนส์ซูมระยะไกลเพื่อถ่ายภาพ

8) การแทรกแซงการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอันเป็นการให้ความคุ้มครองในความปลอดภัยในการติดต่อสื่อสารที่ผู้อื่นจะล่วงรู้มิได้ เช่น การติดต่อสื่อสารทางจดหมาย ทางโทรศัพท์ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสารอื่นใด

9) การเปิดเผยข้อมูลอันเป็นความลับ ซึ่งผู้กระทำได้มาจากการประกอบวิชาชีพนั้น โดยให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนตัวของบุคคลจากผู้ที่ได้ล่วงรู้จากการประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์จะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลสุขภาพของผู้ป่วยซึ่งตนให้การรักษา

10) การใช้งานโดยมิชอบซึ่งการติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล

2.1.3 หลักการพื้นฐานของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

หลักการพื้นฐานของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระดับ สากล นั้นมีหลักสำคัญทั้งหมด 8 ประการ ได้แก่⁹

(1) หลักข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Collection Limitation Principle)

⁹⁹ ปริญญา หอมอนเนก. ความเข้าใจการเตรียมระดับองค์กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลออนไลน์ เข้าถึงโดย <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/647462>

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นต้องชอบด้วยกฎหมายและต้องใช้วิธีการที่เป็นธรรม และเหมาะสมโดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นต้องให้เจ้าของข้อมูลรู้เห็น รับรู้ หรือ ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล

(2) หลักการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอย่างมีคุณภาพและได้สัดส่วน (Data Quality and Proportional Principle)

หลักการดังกล่าวกำหนดให้ข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการประมวลผลนั้น ต้องมีความเกี่ยวข้องเพียงพอ และได้สัดส่วนหรือเกี่ยวเนื่องกับวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล นอกจากนี้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นต้องถูกต้องสมบูรณ์และมีการปรับปรุง ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เมื่อผู้ควบคุมส่วนบุคคลจะทำการประเมินผลและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้น อย่างไรก็ตามหลักการนี้ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลนั้นจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ประเภทที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Data) เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยชัดแจ้งซึ่งข้อมูลประเภทที่มีความอ่อนไหว เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับชาติกำเนิด ความเชื่อ ทางศาสนา หรือความเชื่อทางปรัชญา เป็นต้น

(3) หลักการระบุวัตถุประสงค์และระยะเวลาในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล (Purpose Specification Principle)

หลักการดังกล่าวกำหนดให้ต้องมีการระบุวัตถุประสงค์ในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลก่อนหรือในขณะที่ทำการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลภายหลังสามารถกระทำได้หากเป็นเพียงเพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือเพื่อการอื่นที่ไม่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ อย่างไรก็ตามหากมีการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องระบุวัตถุประสงค์การใช้ที่เปลี่ยนแปลงในทุกคราวด้วย นอกจากนี้การเก็บและการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อให้วัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้สำเร็จลุล่วง

(4) หลักการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลอย่างจำกัด (Use Limitation Principle)

หลักการดังกล่าวห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเปิดเผยทำให้สามารถเข้าถึงได้ หรือนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้เพื่อการอย่างอื่นนอกจากวัตถุประสงค์อื่นซึ่งไม่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หรือเป็นการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยของสังคมประโยชน์สาธารณะ เพื่อการปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเพื่อประโยชน์มหาชนอื่น

นอกจากนี้ยังกำหนดให้บุคคลใดซึ่งมิใช่ผู้จัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลจะนำข้อมูลส่วนบุคคลนั้นไปเปิดเผยโดยเจ้าของมิได้ยินยอมมิได้ แม้ทั้งการเปิดเผยนั้นจะมิได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเลยก็ตาม นอกจากนี้เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอนุญาตให้มีการ

เปิดเผยแล้ว เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิในการเพิกถอนความยินยอมเพื่อยุติการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้ตลอดเวลา

(5) หลักการป้องกันรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล (Security Safeguard Principle)

หลักการนี้กำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องจัดให้มีระบบการป้องกันรักษาความปลอดภัยของข้อมูลเพื่อมิให้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นสูญหาย ถูกเข้าถึง ถูกทำลาย มีการใช้หรือการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือมีการเปิดเผยข้อมูลโดยบุคคลซึ่งปราศจากอำนาจ

(6) หลักเปิดเผยโปร่งใส (Openness Principle)

หลักการดังกล่าวกำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องประกาศนโยบายในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงการจัดเก็บหรือการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลนั้นไปใช้ระบบการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ต้องสามารถแสดงให้เห็นถึงความมีอยู่และประเภทของข้อมูลส่วนบุคคล วัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งชื่อและสถานที่ตั้งของนายทะเบียน ผู้ทำหน้าที่ในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล

(7) หลักการมีส่วนร่วมของเจ้าของข้อมูล (Individual Participation Principle)

หลักการดังกล่าวกำหนดสิทธิให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นปัจเจกบุคคลดังต่อไปนี้

(1) ได้รับแจ้งหรือยืนยันจากนายทะเบียนว่าได้ทำการประมวลผล ใช้ หรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลของตนหรือไม่

(2) ได้รับการติดต่อจากนายทะเบียนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตน

(2.1) ภายในเวลาอันสมควร

(2.2) มีค่าใช้จ่ายได้แต่ต้องไม่เกินสมควร

(2.3) โดยวิธีที่เหมาะสม

(2.4) โดยรูปแบบที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถเข้าใจได้

(3) ได้รับเหตุผลเมื่อคำร้องตามข้อ (1) และ (2) ถูกปฏิเสธและมีสิทธิในการอุทธรณ์การปฏิเสธนั้น

(4) คัดค้านการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับตน และหากการโต้แย้งนั้นรับฟังได้มีสิทธิขอให้ลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นถูกต้องและสมบูรณ์

(8) หลักความรับผิดชอบ (Accountability Principle)

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติตามหลักการที่ (1) ถึง (7) อย่างเคร่งครัด หากฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวและทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้รับความเสียหาย ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา และรับผิดชอบในค่าใช้จ่าย เพื่อแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลให้ถูกต้อง รวมไปถึงต้องลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลอีกด้วย

2.1.4 ความหมาย และประเภทของข้อมูลส่วนบุคคล

(1) ความหมายของข้อมูลส่วนบุคคล

ความหมาย“ข้อมูลส่วนบุคคล” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พุทธศักราช 2562 ซึ่งได้มีคำนิยามความหมายข้อมูลส่วนบุคคลไว้ใน มาตรา 6 โดยบัญญัติคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่าข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อม โดยสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ได้ดังนี้¹⁰

ประเภทที่หนึ่ง ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป (Non-sensitive data) หมายถึง ข้อมูลข่าวสารใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลซึ่งสามารถบ่งชี้เฉพาะตัวบุคคลเช่น ชื่อ ที่อยู่หมายเลขโทรศัพท์ เป็นต้น

ประเภทที่สอง ข้อมูลส่วนบุคคลประเภทที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Data) หมายถึง ข้อมูลที่ถือว่าเป็นเรื่องเฉพาะตัวของบุคคลเป็นการเฉพาะ เป็นข้อมูลที่เป็นความลับ หรือไม่ต้องพึงประสงค์เปิดเผย เช่น ประวัติอาชญากรรม การเงิน ประวัติสุขภาพ เป็นต้น

การให้คำนิยามศัพท์ความหมายของข้อมูลส่วนบุคคลในความหมายอย่างกว้างนั้น จะครอบคลุมข้อมูลทั้งสองลักษณะดังกล่าวข้างต้น แต่ในขณะที่การให้ความหมายอย่างแคบจะจำกัดเฉพาะข้อมูลประการหลังเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปนั้นและหลาย ๆ ประเทศได้ยึดถือการให้ความหมายอย่างกว้างที่จะช่วยในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างกว้างและครบถ้วน เช่น

ความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูล (Information Privacy) ความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสาร (Communication Privacy) ความเป็นส่วนตัวในชีวิตร่างกาย (Bodily Privacy) ความเป็นส่วนตัวในเคหสถาน (Territorial Privacy) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเฉพาะตัวของบุคคล กล่าวคือ เป็นเรื่องของเฉพาะตัวของบุคคลและมีผลเฉพาะตัวไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ได้แก่

คุณสมบัติของบุคคลอาจเป็นคุณลักษณะที่ติดตัวบุคคลนั้นไปตลอดชีวิต หรือคุณลักษณะทางพันธุกรรมของบุคคล เช่น เชื้อชาติ หมู่เลือด สีผิว สีนัยน์ตา ลายพิมพ์นิ้วมือ ความพิการที่ติดมาตั้งแต่กำเนิดนั้นจึงเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลติดตัวตลอดชีวิต แต่ลักษณะเฉพาะตัว

¹⁰ พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562. มาตรา 6.

ของบุคคลที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา เช่น รูปร่าง หน้าตา อายุ น้ำหนัก ความสูง ความสามารถวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงาน ประวัติการทำงาน ประวัติสุขภาพ

การประเมินคุณค่าในตัวของคุณค่าของบุคคล เช่น การแสดงความคิดเห็น ทักษะคติ การประเมินความประพฤติ ดังนั้นข้อมูลเหล่านี้เป็นสิ่งที่สื่อให้เห็นถึงความคิดความสามารถและการแสดงออกของบุคคล คือ ความมีตัวตนของบุคคลได้

นอกจากนี้หลักการการคุ้มครองของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พุทธศักราช 2562 การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวส่วนบุคคล หรือสิ่งบ่งชี้ถึงอัตลักษณ์ในลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวตนของบุคคลนั้นได้ เช่น ลายนิ้วมือแผ่นบันทึกลักษณะเสียงของบุคคล โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าเนื้อหาสาระของข้อมูลเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อม หรืออยู่ในการครอบครองของหน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานเอกชน หากบ่งชี้ถึงบุคคลนั้นได้ ย่อมได้รับการคุ้มครอง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของ “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” คือ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัว ของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน

สหภาพยุโรป ให้ความหมายของคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” (Personal Information) โดย ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ใน Directive 95/46/EC¹¹ หมายความว่า “ข้อความใด ๆ ที่เกี่ยวกับบุคคลธรรมดา (Natural Person) การระบุตัว (Identified) หรืออาจระบุตัว (Identifiable) ของบุคคลนั้น ๆ ได้อาจถูกระบุตัวตนของบุคคลได้ไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม ได้ซึ่งอาจอ้างอิงจากหมายเลขของบุคคลได้ (Identification Number) หรือจากปัจจัยอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะของพฤติกรรม หรือฐานะทางเศรษฐกิจเอกลักษณ์ วัฒนธรรม สภาพสังคมของบุคคล”

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลประเทศสหรัฐอเมริกา (Privacy Act 1974) ได้นิยามคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” ไว้ในมาตรา 552 a ว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง รายการข้อมูลของบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของรัฐทั้งนี้รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ประวัติทางการแพทย์ ประวัติการศึกษา ประวัติการประกอบวิชาชีพ และประวัติการกระทำความผิด

¹¹ Directive 95/46/EC Art. 4 Definitions reads:

Person data shall mean any information relating to an identified or identifiable natural person (data subject); an identifiable person is one who can be identified, directly or indirectly, in particular by reference to an identification number or to one or more factors specific to his physical, physiological, mental, economic, cultural or social identity)”

ทางอาญาของบุคคลนั้น และซึ่งปรากฏชื่อของบุคคลนั้นหรือเลขหมายประจำตัวรหัส หรือสิ่งบอกบอก ลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นด้วย เช่น รูปถ่าย หรือแผ่นบันทึกลักษณะเสียง¹²

ความหมายของข้อมูลส่วนบุคคลตาม EU Directive “ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Information)” หมายถึง “ข้อความ (Information) ใดๆ ที่เกี่ยวกับบุคคลธรรมดา (Natural Person) อันระบุตัว (Identified) หรืออาจระบุตัว (Identifiable) บุคคลนั้นได้ ซึ่งบุคคลที่อาจถูกระบุตัวได้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมนี้อาจทำได้โดยการอ้างอิงจากหมายเลขเฉพาะของบุคคล (Identification Number) หรือจากปัจจัยอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะในทางร่างกาย จิตใจ ฐานะทางเศรษฐกิจ เอกลักษณะทางวัฒนธรรมและสังคมของบุคคลนั้น เป็นต้น¹³

(2) ประเภทของข้อมูลส่วนบุคคล

ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแบ่งความคุ้มครองข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลส่วนบุคคลที่เปิดเผยได้ (Non-Sensitive Data) และข้อมูลส่วนบุคคลที่เปิดเผยไม่ได้ (Sensitive Data) โดยข้อมูลทั้ง 2 ประเภทมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(1) ข้อมูลส่วนบุคคลที่เปิดเผยได้ (Non-Sensitive Data) คือ ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับบุคคลที่เป็นสิ่งบ่งชี้เฉพาะตัวคน ได้แก่ ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อายุ วุฒิการศึกษา หน้าที่การงาน สถานะทางสังคม ลักษณะทางกายภาพ ข้อมูลใดๆ ดังกล่าวสามารถนำมาประมวลผลเป็นข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ลักษณะเฉพาะตัวบุคคลได้ โดยสภาพข้อข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้เป็นเรื่องปกติธรรมดา¹⁴

(2) ข้อมูลส่วนบุคคลที่เปิดเผยไม่ได้ (Sensitive Data) คือ ข้อเท็จจริงที่ไม่เป็นประจักษ์แก่คนทั่วไปเจ้าของข้อมูลประสงค์จะปกปิดเพื่อกิจการส่วนตัว และเป็นเรื่องเฉพาะตัว (intimate) ได้แก่ การดำเนินชีวิตส่วนตัว ทศนคติ ความเชื่อในทางศาสนา ลัทธิการเมือง ลักษณะพิการทางกาย รสนิยมทางเพศ ข้อมูลเหล่านี้หากถูกเปิดเผยจะกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนเกิดภาพทางลบต่อเจ้าของข้อมูล และอาจนำไปอันตรายไปสู่แก่เจ้าของข้อมูลได้ข้อมูล เหล่านี้ในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ อิตาลี ออสเตรเลียมีการออกกฎหมายคุ้มครอง ควบคุมการใช้ข้อมูลเพื่อ

¹² พนิดา พูลสวัสดิ์, มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2556), หน้า 26.

¹³ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร, แนวคิดว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549), หน้า 6.

¹⁴ ธาธิณี มณีรอด, ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559), หน้า 54.

ความเป็นส่วนตัวของประชาชนโดยมีวิธีการต่างๆ เพื่อคุ้มครองคือ 1.บัญญัติเป็นกฎหมายทั่วไปโดยวางหลักการครอบคลุมการเก็บรวบรวม การใช้และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยรวมมีหน่วยงานกำกับดูแล 2.บัญญัติเป็นกฎหมายแต่ละเรื่องไว้โดยเฉพาะ เช่น เรื่องข้อมูลทางการเงิน 3.การกำกับดูแลตนเอง (Self Regulation) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการภาคธุรกิจกำหนดประมวลจริยธรรมของตนเองขึ้นและดูแลให้มีการปฏิบัติตามกันเอง ไม่มีหน่วยงานกลางในการกำกับดูแล นำไปสู่การไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ ดังนั้นเมื่อข้อมูลส่วนบุคคลมีความสำคัญ หรือมีความอ่อนไหวที่มีความแตกต่างกัน การใช้หรือการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละประเภทย่อมส่งผลกระทบต่อเจ้าของข้อมูลที่แตกต่างกันไปตามประเภทของข้อมูลโดยสามารถ แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1) ข้อมูลข่าวสารประเภทที่มีความอ่อนไหวระดับต่ำ (Low-Sensitive) ข้อมูลประเภทนี้เป็นข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลเป็นข้อมูลที่มีความอ่อนไหว เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้ อาจช่วยทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีระดับความอ่อนไหวสูงขึ้น

2) ข้อมูลข่าวสารประเภทที่มีความอ่อนไหวระดับปานกลาง (Moderate Sensitivity) ข้อมูลประเภทนี้เป็นข้อมูลที่มีความอ่อนไหว ในแง่ที่มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหายเมื่อข้อมูลถูกนำเอาไปใช้ในทางที่ผิดอยู่ในระดับสูง ข้อมูลประเภทนี้ครอบคลุมถึงข้อมูลประเภทที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งมีความครอบคลุมในทุกเรื่องของชีวิต ข้อมูลที่มีความอ่อนไหวระดับปานกลางนี้มีความสำคัญเช่นกันกับข้อมูลที่มีความอ่อนไหวระดับสูงและไม่ควรเก็บไว้โดยสิ้นเชิง

3) ข้อมูลข่าวสารประเภทที่มีความอ่อนไหวระดับสูง (High-Sensitivity) ข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่ ข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประวัติทางการแพทย์ พฤติกรรมทางเพศ หรือข้อเท็จจริงด้านอื่นๆ ในชีวิตของบุคคลซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องส่วนตัวหรือลับเฉพาะข้อมูลประเภทนี้มีความอ่อนไหวสูงนี้ จึงมีความสำคัญและไม่ควรถูกเก็บรวบรวมไว้โดยสิ้นเชิง

สำหรับข้อมูลส่วนบุคคล หรือ Personal Data ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรม¹⁵ และข้อมูลของนิติบุคคล ซึ่งมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างข้อมูลที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคล

(1) ชื่อ-นามสกุล หรือชื่อเล่น

¹⁵ สยามคณาจารย์ไทย, แนวปฏิบัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภาคธุรกิจธนาคาร, 2564, หน้า 11.

(2) เลขประจำตัวประชาชน, เลขหนังสือเดินทาง, เลขบัตรประกันสังคม, เลขใบอนุญาตขับขี่, เลขประจำตัวผู้เสียภาษี, เลขบัญชีธนาคาร, เลขบัตรเครดิต

(3) ที่อยู่, อีเมล, เลขโทรศัพท์

(4) ข้อมูลอุปกรณ์หรือเครื่องมือ เช่น IP address, MAC address, Cookie ID

(5) ข้อมูลทางชีวมิติ (Biometric) เช่น รูปภาพใบหน้า, ลายนิ้วมือ, फिल्मเอกซเรย์, ข้อมูลสแกนม่านตา, ข้อมูลอัตลักษณ์เสียง, ข้อมูลพันธุกรรม

(6) ข้อมูลระบุทรัพย์สินของบุคคล เช่น ทะเบียนรถยนต์, โฉนดที่ดิน

(7) ข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลข้างต้นได้ เช่น วันเกิดและสถานที่เกิด, เชื้อชาติ, สัญชาติ, น้ำหนัก, ส่วนสูง, ข้อมูลตำแหน่งที่อยู่ (location), ข้อมูลการแพทย์, ข้อมูลการศึกษา, ข้อมูลทางการเงิน, ข้อมูลการทำงาน

(8) ข้อมูลหมายเลขอ้างอิงที่เก็บไว้ในไมโครฟิล์ม แม้ไม่สามารถระบุไปถึงตัวบุคคลได้ แต่หากใช้ร่วมกับระบบดัชนีข้อมูลอีกระบบหนึ่งก็จะสามารถระบุไปถึงตัวบุคคลได้ ดังนั้นข้อมูลในไมโครฟิล์มจึงเป็นข้อมูลส่วนบุคคล

(9) ข้อมูลการประเมินผลการทำงานหรือความเห็นของนายจ้างต่อการทำงานของลูกจ้าง

(10) ข้อมูลบันทึกต่างๆที่ใช้ติดตามตรวจสอบกิจกรรมต่างๆของบุคคล

(11) ข้อมูลที่สามารถใช้ในการค้นหาข้อมูลส่วนบุคคลอื่นในอินเทอร์เน็ต

สำหรับตัวอย่างข้อมูลที่ไม่เป็นข้อมูลส่วนบุคคล เช่น

(1) เลขทะเบียนบริษัท

(2) ข้อมูลสำหรับการติดต่อทางธุรกิจที่ไม่ได้ระบุถึงตัวบุคคล เช่น หมายเลขโทรศัพท์ หรือแฟกซ์ที่ทำงาน, ที่อยู่สำนักงาน, อีเมลที่ใช้ในการทำงาน, อีเมลของบริษัท เป็นต้น

(3) ข้อมูลนิรนาม (Anonymous Data) หรือข้อมูลแฝง (Pseudonymous Data) หมายถึงข้อมูลหรือชุดข้อมูลที่ถูกทำให้ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้อีกโดยวิธีการทางเทคนิค

(4) ข้อมูลผู้ถึงแก่กรรม

(2.2) ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว

ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว หรือ ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน หรือ Sensitive Personal Data คือ ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อในลัทธิ ศาสนา หรือปรัชญา พฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม ข้อมูลสุขภาพแรงงาน ข้อมูลด้านสุขภาพ ความพิการ ข้อมูลสุขภาพแรงงาน ข้อมูลพันธุกรรม ข้อมูลชีวภาพ ข้อมูลสุขภาพ (เช่น ใบรับรองแพทย์) และข้อมูลอื่น ๆ ที่กระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในทำนองเดียวกัน เป็นต้น เป็นข้อมูลที่ระบุตัวบุคคลได้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีความ

ละเอียดย่อนสูง ถ้าถูกนำไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตอาจเป็นอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลหรือได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมได้ ดังนั้น กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจึงต้องให้ความสำคัญคุ้มครองอย่างเข้มงวดมากกว่าข้อมูลส่วนบุคคลปกติ และเนื่องจากข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหวนั้นเป็นข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อนอย่างมาก เมื่อมีการเปิดเผยหรือมีการเผยแพร่ข้อมูลเหล่านั้นออกไป อาจทำให้เจ้าของข้อมูลถูกโจมตีทำให้เสียชื่อเสียง หรือแม้กระทั่งการนำข้อมูลไปใช้อย่างไม่เป็นธรรมได้ ทำให้ข้อมูลในส่วนนี้ต้องมีการเก็บข้อมูลและดำเนินการด้วยความระมัดระวังมากกว่าปกติ และจำเป็นที่จะต้องมีการแจ้งรายละเอียดว่าจะนำข้อมูลนั้นไปใช้ในด้านใดและจำเป็นที่จะต้องให้เจ้าของข้อมูลให้ความยินยอมอย่างชัดแจ้งในการเก็บข้อมูลเหล่านี้

ดังนั้น ข้อมูลส่วนบุคคลจึงเป็นข้อมูลทั้งหลายที่สามารถใช้ระบุถึงบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลได้ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบกระดาษหรือในรูปแบบอื่น ๆ แต่ได้มีไว้เพื่อจะนำไปใช้ประมวลผลต่อไป แม้ว่าตัวข้อมูลที่มีอยู่นั้นจะไม่สามารถใช้ระบุถึงบุคคลได้ แต่หากใช้ร่วมกับข้อมูลหรือสารสนเทศอื่น ๆ ประกอบกันแล้วก็จะสามารถระบุถึงตัวบุคคลได้ โดยไม่จำเป็นว่าข้อมูลหรือสารสนเทศอื่นนั้นได้มีอยู่ด้วยกัน และไม่ขึ้นอยู่กับว่าข้อมูลนั้นจะเป็นจริงหรือเป็นเท็จ¹⁶

การใช้ข้อมูลทั้งสองประเภทมีส่วนเหมือนกันตรงที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องขอความยินยอมและแจ้งวัตถุประสงค์ต่อเจ้าของข้อมูลให้ชัดเจน ก่อนนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้หรือนำไปจัดเก็บให้ปลอดภัย ยกเว้นในกรณีที่เจ้าของข้อมูลจะอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลนั้นได้ โดยที่เจ้าของข้อมูลมีสิทธิขอแก้ไขหรือลบข้อมูลนั้นเมื่อไรก็ได้

2.2 พัฒนาการการให้ความสำคัญคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

นับจากช่วงทศวรรษที่ 1960 และ 1970 ซึ่งการให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวเพิ่ม ความสำคัญมากขึ้น อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) โดยเฉพาะประสิทธิภาพในการประมวลผลและสืบค้นข้อมูลของระบบคอมพิวเตอร์ทำให้จำเป็นต้องมีกฎหมายที่ใช้บังคับควบคุมเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมและการดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายฉบับแรกที่ถูกยกย่องขึ้นเพื่อใช้บังคับควบคุมในเรื่องนี้ คือ กฎหมายของ The Land of Hesse ค.ศ. 1970 ของประเทศเยอรมัน ต่อมาได้มีกฎหมายลักษณะเดียวกันนี้ในประเทศอื่นๆ ออกตามมาเริ่มจากกฎหมายของประเทศสวีเดนในปี ค.ศ. 1973 กฎหมายของ

¹⁶ ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), หน้า 27

สหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1974 กฎหมายระดับสหพันธรัฐเยอรมัน กฎหมายของประเทศฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1978

นอกจากนี้ยังมีองค์การระหว่างประเทศสององค์กรที่ได้ออกกฎเกณฑ์สำคัญๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวคือ The Council of Europe ได้ออก Convention for the Protection of Individual with Regard to the Automatic Processing of Personal Data ในปี ค.ศ. 1981 และ The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) ได้ออก Guidelines Governing the Protection of Privacy and Transborder Data Flows of Personal Data ซึ่งกฎเกณฑ์ทั้งสองฉบับนี้ได้กำหนดกฎเกณฑ์เฉพาะเพื่อใช้บังคับกับการดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยวางหลักการสำคัญไว้ว่า ข้อมูลส่วนบุคคลต้องได้รับการคุ้มครองที่เหมาะสม ในทุกขั้นตอนตั้งแต่การเก็บรวบรวม การเก็บรักษา และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล¹⁷ และกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเกิดขึ้นครั้งแรกในภาครัฐก่อนภาคเอกชน โดยฉบับแรกคือ The Privacy Act โดยเกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์คิตวอเตอร์เกต (Watergate) ที่มีการล้วงข้อมูลจากพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม โดยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้เจ้าหน้าที่ในระดับ Federal จะต้องจัดเก็บข้อมูลจากเจ้าของข้อมูลโดยตรงและจะต้องมีมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันไม่ให้มีการใช้หรือเปิดเผยโดยข้อมูลส่วนบุคคลไปในทางมิชอบ อีกทั้งยังให้เจ้าของข้อมูลสามารถเข้าถึงข้อมูลของตนเพื่อตรวจดูได้แย้งและแก้ไขข้อมูลของตนให้ถูกต้องได้ด้วย แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บโดยเจ้าหน้าที่รัฐ (Government Agencies) เท่านั้น

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นเป็นกฎหมายในรูปแบบเฉพาะเรียก (Sectoral) หรือ ad hoc เป็นการออกกฎหมายเฉพาะเป็นเรื่องๆ ไม่มีกฎหมายกลางหรือแม่บทที่วางหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไป¹⁸ ดังนั้นกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงแบ่งแยกเป็นการเฉพาะเป็นเรื่องๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนอินเทอร์เน็ตเป็นการเฉพาะโดยตรง

2.3 ความหมาย ที่มาของการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์

2.3.1 ความหมายเกี่ยวกับเด็ก

¹⁷ พนิดา พูลสวัสดิ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า, 30.

¹⁸ ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิชย์, “กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย”, *วารสารนิติศาสตร์*, 34, 4 (ธันวาคม 2547), หน้า 537.

กรณีที่จะให้การคุ้มครองเด็กนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงความหมายของคำว่า “เด็ก” ซึ่งจากการบัญญัติกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเด็กนั้นได้มีการให้ความหมาย หรือ คำนียามเกี่ยวกับเด็ก มีดังต่อไปนี้

(1) การกำหนดนิยามเกี่ยวกับเด็กตามหลักสากล

ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของเด็ก (Convention on the Right of the Child) ค.ศ.1989 ได้ให้ความหมายหรือคำนิยามของคำว่า “เด็ก” หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นแล้วตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น¹⁹

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กจากการกระทำที่รุนแรงทางเพศและการค้าประเวณี (Convention on the Protection of Children Against Sexual Exploitation and Sexual Abuse) ได้นิยาม “เด็ก” ไว้ในมาตรา 3²⁰ ว่า เด็ก คือ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

ประเทศสหรัฐอเมริกากฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเด็กบนเว็บไซต์ (Child online Privacy Protection Act 1998) ให้นิยามของเด็กไว้ในมาตรา 1302 (1) ว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี²¹

(2) การกำหนดนิยามเกี่ยวกับเด็กตามกฎหมายประเทศไทย

ความหมายของคำว่าเด็กและเยาวชนตามความเข้าใจของคนทั่วไปคือ คนที่มีอายุน้อยยังไม่เป็นผู้ใหญ่ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจและวุฒิภาวะ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออายุเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นเด็กหรือเยาวชน เพราะแม้แต่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเองก็ไม่ได้ระบุว่าเด็กคือบุคคลอายุเท่าใด แต่ได้ให้ความหมายของคำว่าเด็กคือ “คนที่มีอายุน้อย” ส่วนคำว่าเยาวชนพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความไว้อย่างชัดเจนว่า “เยาวชน คือ บุคคลอายุเกิน

¹⁹ Convention on the Right of the Child Article 1

For the purposes of the present Convention, a child means every human being below the age of eighteen years unless under the law applicable to the child, majority is attained earlier.

²⁰ Convention on the Protection of Children Against Sexual Exploitation and Sexual Abuse Article 3-Definitions For the purposes of this Convention: a child shall mean any person under the age of 18 years.

²¹ (a) Child —the term "child" means an individual under the age of 13.

15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์”²² นอกจากนี้การกำหนดคำนิยามของ “เด็ก” ตามกฎหมายในประเทศไทยในแต่ละฉบับแล้วนั้น ปรากฏว่าเด็กในความหมายของกฎหมายไทยแต่ละฉบับก็ได้มีการให้คำนิยามความหมายของ “เด็ก” ไว้ในลักษณะที่แตกต่างกันดังนี้

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จึงให้คำจำกัดความของคำว่าเด็กไว้ในมาตรา 4 “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. 2555 มาตรา 3 จึงบัญญัติบทนิยามของคำว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มีมาตรา 3 บัญญัติบทนิยามของคำว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และคำว่า “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของคำว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 จึงให้บทนิยามของคำว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่ยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ ส่วน “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

กล่าวโดยสรุป อายุที่จะถือว่าเป็นเด็กหรือเยาวชนมีความแตกต่างกันออกไปในกฎหมายแต่ละฉบับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของการตรากฎหมายฉบับนั้น ๆ โดยส่วนใหญ่ในการให้ความหมายของ “เด็ก” จะใช้เกณฑ์อายุของบุคคลในการกำหนดความหมายซึ่งโดยเฉลี่ยเด็กจะมีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ในการที่จะมีมาตรการเข้ามาคุ้มครองสิทธิเด็กในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กจึงต้องนำเกณฑ์อายุในช่วงไม่เกิน 18 ปีมาพิจารณาด้วย ดังนั้นจึงอาจสรุปนิยามของ “เด็ก” หมายถึงบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 18 ปีอันเป็นช่วงอายุที่เหมาะสมในการในรับความคุ้มครองตามกฎหมาย เนื่องจากการกำหนดเกณฑ์อายุตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี ค.ศ. 1989 อันเป็นหลักสากลในการกำหนดเกณฑ์อายุเด็กดังกล่าว

²²ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2556), น. 442.

2.3.2 ที่มาของการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์

แต่เดิมนั้นการจำกัดความสามารถของบุคคลด้วยเรื่องของอายุนี้ชาวโรมันถือการพัฒนาทางเพศมาพร้อมกับการพัฒนาทางสติปัญญา ดังนั้นคนที่จะมีความสามารถในการใช้สิทธิได้ คือ ชายที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์แล้ว”²³ ดังนั้น ผู้ที่ยังไม่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์หรือผู้เยาว์ก็ต้องอยู่ภายใต้การดูแล และถูกจำกัดความสามารถบางประการ เช่น การสมรสหรือการทำพินัยกรรม ซึ่งความหมายของผู้เยาว์ยังถูกแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มที่เป็นทารกหรือเด็กเล็ก (Infantes) ซึ่งยังไม่สามารถแสดงความคิดของตนได้อย่างมีเหตุผล หรืออาจหมายถึงเด็กที่ยังไม่สามารถพูดได้ การกระทำต่างๆจะมีผู้อุบาล (Tutore) เป็นผู้ทำแทนกับกลุ่มของผู้เยาว์ที่โตเพียงพอจะดูแลทรัพย์สินของตนได้ (Infania Maiores) หรือเรียกว่าผู้เยาว์ (Impubes) ซึ่งผู้เยาว์กลุ่มนี้อาจจะทำนิติกรรมที่เพิ่มพูนกองทรัพย์สินของตนได้ แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้อำนาจปกครองของหัวหน้าครอบครัว (Patria Potestas) หรือหากไม่มีหัวหน้าครอบครัว ก็ต้องอยู่ในการดูแลการดูแลของผู้อุบาลด้วย (ผู้อุบาลในที่นี้อาจมาจากญาติที่ใกล้ชิดที่สุด หรือได้รับการแต่งตั้งโดยหัวหน้าครอบครัวระบุในพินัยกรรมก่อนตาย)²⁴

ในยุคของจักรพรรดิจัสติเนียน ได้กำหนดช่วงอายุของผู้เยาว์เพื่อเป็นการกำหนดความสามารถของบุคคล (Capacitas) ให้ชัดเจนขึ้น คือ²⁵

- 1) อายุต่ำกว่า 7 ปี ถือว่าขาดความสามารถในการใช้สิทธิโดยสิ้นเชิง
- 2) ชายอายุระหว่าง 7-14 ปี และ หญิงอายุระหว่าง 7-12 ปี ถือว่ามีความสามารถอย่างจำกัด
- 3) ชายอายุระหว่าง 14 – ก่อน 25 ปี และ หญิงอายุระหว่าง 12 – ก่อน 25 ปี อยู่ในความดูแลของผู้อุบาล

ตามกฎหมายโรมันนั้นหัวหน้าครอบครัวจะต้องเป็นผู้ชายเท่านั้นที่ถือว่ามีความสมบูรณ์ เป็นบุคคลผู้มีความสามารถโดยสมบูรณ์ตามกฎหมาย และมีอายุครบ 25 ปี²⁶ ส่วนการใช้อำนาจปกครองของหัวหน้าครอบครัวจะมีอำนาจเหนือชีวิตและร่างกายของคนในครอบครัว รวมไปถึงอำนาจเหนือ

²³ ศนันทกรณ โสทธิพันธ์, คำอธิบายเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายโรมัน, (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2559), หน้า 61.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 66.

²⁵ ศศิวิมล เสมอใจ, “ปัญหาเกี่ยวกับการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์ ในการทำนิติกรรมสัญญา”, วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม), 2563, หน้า 150

²⁶ ประชุม โฉมฉาย, กฎหมายเอกชนเปรียบเทียบเบื้องต้น: จารีตโรมันและแองโกลแซกซอน, กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551. หน้า 55.

ทรัพย์สินทั้งหมดในครอบครัว ดังนั้นหัวหน้าครอบครัวมีอาจลงโทษ, ขาย, ยกคนในครอบครัว ให้สมรสกับผู้อื่น หรือยกคนในครอบครัวให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่น รวมถึงการปลดปล่อย บุตรให้มีอิสระในการทำนิติกรรมสัญญาบางประการก็ได้ (Emancipation) ส่วนทรัพย์สินในครอบครัวนั้นถือว่าเป็นของหัวหน้าครอบครัว สมาชิกในครอบครัวจะเป็นเจ้าของทรัพย์สินใด ๆ ไม่ได้เลย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า กฎหมายลักษณะบุคคลของชาวโรมัน (Jus Civile) แล้ว ถือว่าหัวหน้าครอบครัวเท่านั้นที่เป็นผู้มีความสามารถในการมีสิทธิตามกฎหมายอย่างเต็มที่ สำหรับบุคคลอื่นๆ ที่เป็นเพศชายในครอบครัวจะไม่มีความสามารถเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินใดๆ

ในกฎหมายโรมันที่เป็นต้นแบบให้มีเรื่องการจำกัดสิทธิในการทำนิติกรรมสัญญาของผู้เยาว์นั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะกฎหมายโรมันไม่ได้มองผู้เยาว์เป็นบุคคลเหมือนอย่างกฎหมาย เพราะผู้เยาว์ต้องอยู่ในอำนาจของบิดาหรือผู้อนุบาลอย่างเด็ดขาด ถึงขนาดถูกบิดาขับไล่หรือขายออกไปเป็นทาสได้ ทั้งทรัพย์สินต่างๆ ที่ผู้เยาว์ได้มาก็ต้องถือว่าเป็นของหัวหน้าครอบครัว ผู้เยาว์ในกฎหมายโรมันจึงถูก “จำกัด” ในสิทธิและกลายเป็นบุคคลที่ไร้ความสามารถ ต่อมาหลักนี้ได้รับการสืบทอดในระบบประมวลกฎหมายแพ่ง ทำให้ปรากฏหลักที่จำกัดความสามารถของผู้เยาว์ด้วย เช่น ประเทศไทยที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา 19 ที่บัญญัติว่า “ผู้เยาว์จะทำการนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน การใด ๆ ที่ผู้เยาว์ได้ทำลงปราศจากความยินยอมเช่นว่านั้นเป็นโมฆียะ เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” เป็นการวางหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้เยาว์ไม่สามารถทำนิติกรรมสัญญาได้ นิติกรรมที่ผู้เยาว์ทำหากไม่ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมย่อมตกเป็นโมฆียะ การจำกัดความสามารถนี้แม้ว่าจะเข้าใจได้ว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองตัวผู้เยาว์จากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในการทำนิติกรรมสัญญา แต่หากอธิบายด้วยหลักพื้นฐานของปัจเจกชนนิยมที่ให้มนุษย์ทุกคนไม่ว่า เพศใดหรือวัยใดต่างก็มีสิทธิเสรีภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิดเท่าเทียมกันทั้งหมด มาใช้พิจารณาหลักนี้ก็ต้องถือว่ากระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้เยาว์²⁷

---

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 158.

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก และการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์

การเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลเป็นเรื่องที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ดังนั้นในการกระทำใดๆย่อมจะต้องมีกฎหมายให้อำนาจกำหนดไว้ว่าสามารถดำเนินการอย่างไรได้ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กนั้นได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งปรากฏในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 นอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องไปในส่วนของการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในบทนี้ผู้ศึกษาจะได้นำเสนอเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเด็กของสหภาพยุโรป (GDPR) ดังนี้

3.1 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเด็ก และการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์ประเทศไทย

3.1.1 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์ตามพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติ

คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะได้อธิบายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของการศึกษา ซึ่งเป็นกรณีเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลของผู้เยาว์ ดังนี้

(1) ความหมายของข้อมูลส่วนบุคคล¹

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้มีการให้ความหมายของ “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ

(2) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนของเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 19 กำหนดไว้ว่า ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้น เว้นแต่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้กระทำได้

¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 6

การขอความยินยอมต้องทำโดยชัดแจ้ง เป็นหนังสือหรือทำโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่โดยสภาพไม่อาจขอความยินยอมด้วยวิธีการดังกล่าวได้

ในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องแจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไปด้วย และการขอความยินยอมนั้นต้องแยกส่วนออกจากข้อความอื่นอย่างชัดเจน มีแบบหรือข้อความที่เข้าถึงได้ง่ายและเข้าใจได้ รวมทั้งใช้ภาษาที่อ่านง่าย และไม่เป็นการหลอกลวงหรือทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเข้าใจผิดในวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทั้งนี้ คณะกรรมการจะให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามแบบและข้อความที่คณะกรรมการประกาศกำหนดก็ได้

ในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องคำนึงอย่างถึงที่สุดในความเป็นอิสระของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการให้ความยินยอม ทั้งนี้ ในการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการใด ๆ ต้องไม่มีเงื่อนไขในการให้ความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีความจำเป็นหรือเกี่ยวข้องสำหรับการเข้าทำสัญญา ซึ่งรวมถึงการให้บริการนั้น ๆ

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะถอนความยินยอมเสียเมื่อใดก็ได้โดยจะต้องถอนความยินยอมได้ง่ายเช่นเดียวกับการให้ความยินยอม เว้นแต่มีข้อจำกัดสิทธิในการถอนความยินยอมโดยกฎหมายหรือสัญญาที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ การถอนความยินยอมย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ให้ความยินยอมไปแล้วโดยชอบตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

ในกรณีที่การถอนความยินยอมส่งผลกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องใด ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงผลกระทบจากการถอนความยินยอมนั้น

การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ ไม่มีผลผูกพันเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และไม่ทำให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้²

จากมาตราดังกล่าวจะเห็นได้ว่าความยินยอม (Consent) เป็นหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับนี้ โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่สามารถเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้ถ้าไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

² พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 19

ก่อน หรือ ณ ขณะที่ทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว และได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการขอความยินยอมรวมถึงการถอนความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไว้โดยชัดแจ้ง

(3) การกำหนดอายุของผู้เยาว์ที่ได้รับความคุ้มครอง

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มิได้กำหนดคำนิยามของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไว้โดยเฉพาะ แต่โดยหลักการทั่วไปแล้วหมายถึง บุคคลที่ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นระบุไปถึง หรือตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้น แต่ไม่ใช่กรณีที่บุคคลมีความเป็นเจ้าของข้อมูล (Ownership) หรือเป็นผู้สร้างหรือเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นเอง โดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนี้จะหมายถึงบุคคลธรรมดาเท่านั้น และไม่รวมถึง “นิติบุคคล” (Juridical Person) ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เช่น บริษัท สมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรอื่นใด³ ทั้งนี้ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ บุคคลดังต่อไปนี้

1) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป หรือผู้ที่สมรสตั้งแต่อายุ 17 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป หรือผู้ที่สมรสก่อนอายุ 17 ปี โดยศาลอนุญาตให้ทำการสมรส หรือผู้เยาว์ซึ่งผู้แทนโดยชอบธรรมให้ความยินยอมในการประกอบธุรกิจทางการค้า หรือธุรกิจอื่น หรือในการทำสัญญาเป็นลูกจ้างในสัญญาจ้างแรงงาน ในความเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจหรือการจ้างแรงงานข้างต้นให้ผู้เยาว์มีฐานะเสมือนดังบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว

2) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นผู้เยาว์ หมายถึง บุคคลที่อายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่ผู้บรรลุนิติภาวะตามข้อ 1 ทั้งนี้ ในการให้ความยินยอมใด ๆ จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ด้วย⁴

3) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ หมายถึง บุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ เนื่องจากมีกายพิการหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือประพฤติดุร้ายสุรุ่ยสุร่ายเสเพลเป็นอาชญา หรือติดสุรายาเมา หรือมีเหตุอื่นใดทำนองเดียวกันนั้น จนไม่สามารถจะจัดทำการงานโดยตนเองได้ หรือจัดกิจการไปในทางที่อาจจะเสื่อมเสียแก่ทรัพย์สินของตนเองหรือครอบครัว ทั้งนี้ ในการให้ความยินยอมใด ๆ จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ที่มีอำนาจกระทำการแทนคนเสมือนไร้ความสามารถนั้นก่อน

³ ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), หน้า 26

⁴ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 20

4) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นคนไร้ความสามารถ หมายถึง บุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ เนื่องจากเป็นบุคคลวิกลจริต ทั้งนี้ ในการให้ความยินยอมใด ๆ จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้อนุบาลที่มีอำนาจกระทำการแทนคนไร้ความสามารถนั้นก่อน

ทั้งนี้ หากการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีผลผูกพันเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล⁵

ข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การกำหนดอายุของผู้เยาว์ที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 คือ บุคคลที่อายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์

(4) การขอความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้กำหนดเกี่ยวกับการขอความยินยอมและการถอนความยินยอมของบุคคลทั่วไปแล้ว พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงกลุ่มพิเศษทางสังคม ปรากฏตามมาตรา 20 กรณีผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งมีแนวทางในการขอความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของคนกลุ่มนี้ คือ

ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส หรือไม่มีฐานะเสมือนดังบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วตามมาตรา 27 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้⁶

1) ในกรณีที่การให้ความยินยอมของผู้เยาว์ไม่ใช่การใด ๆ ซึ่งผู้เยาว์อาจให้ความยินยอม โดยลำพังได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 22 มาตรา 23 หรือมาตรา 24 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้อนุบาลปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ด้วย

2) ในกรณีที่ผู้เยาว์มีอายุไม่เกินสิบปี ให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์

การขอความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์ตามมาตรา 20 อาจสรุปได้ว่า ผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะสามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ หากเข้าข่ายตามมาตรา 22, 23 และ 24 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (อันว่าด้วยเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเอง

⁵ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน), นโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Policy), ข้อมูลออนไลน์ เข้าถึงโดย <https://nia.or.th/privacy-policy.html>

⁶ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 20

โดยลำพัง)⁷ นอกเหนือจากนั้น ให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ ส่วนผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกินสิบปีจะต้องขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ เสียก่อน

3.1 ตารางตัวอย่างกิจกรรมการขอความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

ผู้เยาว์อาจให้ความยินยอมโดยลำพัง	การใด ๆ ที่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์
1. ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น หากเป็นเพียงเพื่อจะเข้าไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง.. (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 22) เช่น ผู้เยาว์อายุ 18 ปีสมัครเรียนพิเศษทางออนไลน์	1. ผู้เยาว์ประกอบธุรกิจทางการค้า หรือธุรกิจอื่น หรือในการทำสัญญาเป็นลูกจ้างในสัญญาจ้างแรงงานได้ (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 27) เช่น ผู้เยาว์รับจ้างผลิตออนไลน์ platform
2. ผู้เยาว์ที่มีอายุ 10 ปีซื้อเกมส์ทางออนไลน์	2. ผู้เยาว์ที่มีอายุ 9 ปีซื้อเกมส์ทางออนไลน์

(5) สิทธิของเจ้าของข้อมูล

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ก็ได้มีการกำหนดให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิในข้อมูลของตนเอง และสามารถใช้สิทธินั้นได้ โดยประกอบไปด้วยสิทธิต่าง ๆ จำนวน 8 สิทธิ ดังนี้

1) สิทธิได้รับการแจ้งให้ทราบ (Right to be Informed)

หลักสำคัญของสิทธินี้คือ เป็นสิทธิที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทุกคน ได้รับโดยไม่ต้องมีการร้องขอตามกฎหมายแล้วผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล จะต้องแจ้งวัตถุประสงค์และ

⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 22 ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น หากเป็นเพียงเพื่อจะเข้าไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง

มาตรา 23 ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการต้องทำเองเฉพาะตัว

มาตรา 24 ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการสมแก่ฐานะานุรูปแห่งตน และเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควร

รายละเอียดของการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม เพื่อให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลรู้ว่าข้อมูลของตนจะถูกนำไปใช้ทำอะไรรายละเอียดการแจ้งให้ทราบ ต้องมีอย่างน้อย ได้แก่ เก็บข้อมูลอะไรบ้าง เก็บไปเพื่ออะไร เก็บนานเท่าใด ส่งต่อข้อมูลให้ใคร ช่องทางติดต่อผู้ควบคุมข้อมูล เป็นต้น และหากเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งอื่นก็ต้องแจ้งเจ้าของข้อมูลทราบด้วย รวมทั้งกรณีมีการแก้ไขวัตถุประสงค์ในภายหลังจะต้องแจ้งให้ทราบหากวัตถุประสงค์ที่แก้ไขนั้นมีความแตกต่างไปจากวัตถุประสงค์เดิม⁸

2) สิทธิในการแก้ไขข้อมูล (Right to Rectification)

เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะขอแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองให้มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ โดยการแก้ไขนั้นจะต้องเป็นไปด้วยความสุจริต และไม่ขัดต่อหลักกฎหมาย หลักการสำคัญคือ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถยื่นคำร้องขอแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนได้ เมื่อเห็นว่าข้อมูลส่วนบุคคลของตนไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ เมื่อผู้ควบคุมข้อมูลได้รับคำร้องขอแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สมบูรณ์ และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด ถึงแม้ว่าไม่มีการร้องขอจากเจ้าของข้อมูลก็ตาม⁹

3) สิทธิในการเพิกถอนความยินยอม (Right to Withdraw Consent)

กรณีเจ้าของข้อมูลเคยให้ความยินยอมในการใช้ข้อมูลไป ต่อมาเกิดเปลี่ยนใจ ก็สามารถยกเลิกความยินยอมนั้นเมื่อไหร่ก็ได้ โดยการยกเลิกจะต้องไม่ขัดต่อข้อจำกัดสิทธิในการถอนความยินยอมทางกฎหมาย หรือสัญญาที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้ให้ความยินยอมไปก่อนหน้านี้ หลักการสำคัญคือ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิที่จะเพิกถอนความยินยอมเมื่อใดก็ได้ ในกรณีที่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการให้ความยินยอม (Consent) การเพิกถอนความยินยอมจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ เช่น ทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือทำเป็นเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยการเพิกถอนจะต้อง มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และไม่ยากไปกว่าการขอความยินยอม เมื่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลส่วนบุคคลได้รับคำขอการเพิกถอนจากเจ้าของข้อมูลแล้วจะต้องแจ้งถึงผลกระทบจากการถอนความยินยอมและหยุดการประมวลผล กรณีการขอถอนความยินยอมโดยผู้เยาว์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการขอความยินยอม และการถอนความยินยอมไม่ส่งผลกระทบต่อผลการประมวลผลที่ให้ความยินยอมไปแล้ว¹⁰

⁸ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 23

⁹ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 35

¹⁰ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 19

4) สิทธิในการขอระงับการใช้ข้อมูล

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลได้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 34 กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในระหว่างการตรวจสอบตามที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอให้ดำเนินการตามมาตรา 36 หรือเมื่อเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ต้องลบหรือทำลาย แต่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลขอให้ระงับการใช้แทน หรือเมื่อเห็นว่าข้อมูลส่วนบุคคลหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล แต่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีความจำเป็นต้องขอให้เก็บรักษาไว้เพื่อใช้ในการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย เป็นต้น¹¹

5) สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล (Right of Access)

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนเองจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือขอให้เปิดเผยถึงการได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลที่ตัวเองอาจไม่แน่ใจว่าได้ให้ความยินยอมไปหรือไม่ โดยสิทธิการเข้าถึงข้อมูลนั้นต้องไม่ขัดต่อกฎหมายหรือคำสั่งศาล และการใช้สิทธินั้นต้องไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น หลักการสำคัญคือ เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะขอเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนได้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 30 กล่าวคือ ขอเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตน และขอให้เปิดเผยถึงการได้มาซึ่งข้อมูลที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอม ซึ่งเมื่อได้รับคำขอแล้ว ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องจัดเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามคำขอให้เจ้าของข้อมูลโดยไม่ชักช้า (ไม่เกิน 30 วันนับแต่ที่ได้รับคำขอ)¹²

6) สิทธิในการให้โอนย้ายข้อมูลส่วนบุคคล (Right to data portability)

ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลต้องการให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรายแรกโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังผู้ควบคุมรายอื่น ก็สามารถขอให้ผู้ควบคุมรายแรกจัดทำข้อมูลที่สามารถอ่านได้ง่ายหรือจัดทำข้อมูลในรูปแบบที่เข้าถึงได้ด้วยวิธีการอัตโนมัติ และโอนไปยังผู้ควบคุมอีกรายได้ ซึ่งข้อมูลที่โอนไปนั้นเจ้าของข้อมูลก็ยังขอรับข้อมูลนั้นจากผู้ควบคุมข้อมูลรายแรกได้อีกด้วย แต่การใช้วิธีการนี้จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย สัญญา หรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น¹³

7) สิทธิในการขอคัดค้านการเก็บรวบรวมใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

¹¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 34

¹² พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 30

¹³ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 31

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้ โดยร้องขอต่อผู้ควบคุมข้อมูลเมื่อไรก็ได้ รวมถึงสามารถทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้ ยกเว้นมีเหตุอันควรทางกฎหมายที่สำคัญ¹⁴

8) สิทธิในการขอให้ลบ หรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล (Right to be Forgotten)

ในกรณีที่ข้อมูลส่วนบุคคลหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ หรือผู้ควบคุมนำข้อมูลไปเผยแพร่ในที่สาธารณะ หรือข้อมูลนั้นสามารถเข้าถึงได้ง่าย เจ้าของข้อมูลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ ทั้งนี้ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิยื่นคำร้องขอลบหรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถระบุถึงตนได้ ตามเงื่อนไขในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 33 ดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลหมดความจำเป็นในการประมวลผลตามวัตถุประสงค์
2) ถอนความยินยอมในการใช้ข้อมูล (ในกรณีนี้ต้องปรากฏว่ามีการเก็บข้อมูลตามฐานความยินยอม มาตรา 24)

3) ข้อมูลถูกใช้ประมวลผลโดยไม่ถูกกฎหมาย

กรณีที่กฎหมายยกเว้นการใช้สิทธิ ได้แก่

- 1) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
- 2) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย หรือสถิติ หรือเพื่อสาธารณะประโยชน์
- 3) เป็นข้อมูลที่ถูกกฎหมายระบุให้เก็บ

อนึ่ง ในกรณีที่มีการส่งต่อหรือเปิดเผยข้อมูลนั้นต่อสาธารณะแล้ว ผู้ควบคุมข้อมูลต้องดำเนินการแจ้งให้ลบข้อมูลดังกล่าวด้วย¹⁵

3.1.2 ความสามารถของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยได้มีบทบัญญัติศัพท์ “ผู้เยาว์” และ “ผู้บรรลุนิติภาวะ” ขึ้นมา เพื่อต้องการแสดงความแตกต่างระหว่างความสามารถของบุคคลที่เป็นผู้เยาว์และผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีการวางหลักตั้งแต่ผู้เยาว์จะกลายเป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีเงื่อนไข และให้ความคุ้มครอง การใช้สิทธิของบุคคลที่เป็นผู้เยาว์ไว้ ดังนี้

¹⁴ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 32

¹⁵ HR Consultant by Wimolmas, EP3 สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล Data Subject (PDPA), แหล่งที่มา <https://www.hrconsultant.training/post/data-subject-pdpa>

(1) ความหมายของผู้เยาว์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 19 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุยี่สิบปีบริบูรณ์” นอกจากนี้การบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 20 บัญญัติว่า ผู้เยาว์ย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่อทำการสมรส หากการสมรสนั้นได้ทำตามบทบัญญัติ มาตรา 1448

จากคำนิยามดังกล่าวนี้สรุปได้ว่า ผู้เยาว์ หมายถึง บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งจะบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ หรือบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

(2) ความสามารถในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์

โดยหลักแล้วผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน การใด ๆ ที่ผู้เยาว์ได้ทำลงโดยปราศจากความยินยอมเช่นว่านั้นเป็นโมฆียะ เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น¹⁶ สรุปได้ว่าผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ คือ อายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ ไม่อาจทำนิติกรรมได้โดยลำพัง ผลของการทำนิติกรรมโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมนี้จะตกเป็นโมฆียะ ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะแยกอธิบาย โดยสรุป ดังนี้

(2.1) ผู้แทนโดยชอบธรรม

ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์คือ ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลผลประโยชน์ของผู้เยาว์ ในการให้ความยินยอมในการทำนิติกรรมแก่ผู้เยาว์ หรือเป็นผู้ที่บอกล้างนิติกรรมที่ผู้เยาว์ทำไปโดยไม่ได้รับความยินยอมก่อนการทำนิติกรรมหากเห็นว่านิติกรรมที่ผู้เยาว์ทำไปนั้นทำให้ผู้เยาว์เสียหายหรือเป็นผู้ที่ให้สัตยาบันแก่นิติกรรมที่ผู้เยาว์ทำโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อนการทำนิติกรรมหากเห็นว่านิติกรรมที่ทำไปนั้นเป็นประโยชน์แก่ผู้เยาว์¹⁷

ทั้งนี้ ผู้แทนโดยชอบธรรมสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้¹⁸

1. ผู้ใช้อำนาจปกครอง คือ บิดามารดาของผู้เยาว์
2. ผู้ปกครอง คือ บุคคลอื่นที่มีใช้บิดามารดาของผู้เยาว์ อันเนื่องมาจากจากผู้เยาว์นั้นไม่มีบิดาและมารดา หรือบิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครองแล้วเป็นกรณีที่มีการจัดให้มี

¹⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 20

¹⁷ ศนันทกรณ โสทธิพันธ์, คำอธิบายนิติกรรมและสัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 21, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2560), น.55.

¹⁸ ประสิทธิ์ ไชววิบูล, สารานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ “ผู้เยาว์”, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2540), น.10

ผู้ปกครองขึ้นในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ โดยการจัดให้มีผู้ปกครองนี้กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้เป็นการบังคับว่าต้องจัดให้มีผู้ปกครองขึ้นทุกกรณี

(2.2) ข้อยกเว้นที่ผู้เยาว์ทำนิติกรรมแล้วมีผลสมบูรณ์ โดยต้องได้รับความยินยอม

นิติกรรมที่ผู้เยาว์ทำโดยได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อนทำนิติกรรม เช่น การได้รับความยินยอมก่อนที่จะทำนิติกรรม อาจเป็นการอนุญาตเป็นกรณีๆ ไป ตามมาตรา 21 การยินยอมให้ผู้เยาว์จำหน่ายทรัพย์สินเพื่อการอันใดอันหนึ่งอันได้ระบุไว้ ผู้เยาว์จะจำหน่ายทรัพย์สินนั้นเป็นประการใดภายในขอบของการที่ระบุไว้นั้นก็ทำได้ตามใจสมัคร อนึ่ง ถ้าได้รับอนุญาตให้จำหน่ายทรัพย์สินโดยมิได้ระบุไว้เพื่อการอันใด ผู้เยาว์ก็จำหน่ายได้ ตามใจสมัคร ตามมาตรา 26 หรือการยินยอมให้ผู้เยาว์ในการประกอบธุรกิจทางการค้า หรือธุรกิจอื่น หรือในการทำสัญญาเป็นลูกจ้างในสัญญาจ้างแรงงานได้ กรณีนี้ในความเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจหรือการจ้างแรงงานตามวรรคหนึ่งให้ผู้เยาว์มีฐานะเสมือนดังบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว ตามมาตรา 27

(2.3) ข้อยกเว้นที่ผู้เยาว์ทำนิติกรรมแล้วมีผลสมบูรณ์ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอม

โดยหลักแล้วผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใดๆจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน ซึ่งกฎหมายที่กำหนดเพื่อคุ้มครองผู้เยาว์เนื่องจากเป็นผู้หย่อนต่อความสามารถนั้น อย่างไรก็ตามกฎหมายยังได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ในมาตรา 22 ถึงมาตรา 25 กล่าวคือ เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้เยาว์สามารถกระทำการเองได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม โดยแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. นิติกรรมที่ทำให้ผู้เยาว์ได้สิทธิหรือหลุดพ้นจากหน้าที่ (มาตรา 22)

นิติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เยาว์ฝ่ายเดียวนี้ หมายถึง นิติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เยาว์ในทางนิตินัย ได้แก่ นิติกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้ไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือนิติกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เยาว์หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง โดยการที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้เป็นที่ยอมรับให้ผู้เยาว์ทำนิติกรรมประเภทดังกล่าวได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม ซึ่งเหตุผลดังกล่าวมาจากบทบัญญัติเรื่องความสามารถในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์ที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้เยาว์ ดังนั้น ในกรณีนี้เมื่อผู้เยาว์ทำนิติกรรมที่มีแต่ประโยชน์แก่ผู้เยาว์แล้ว กฎหมายก็ยอมให้ผู้เยาว์สามารถกระทำการเองได้โดยอิสระ¹⁹

¹⁹ พรทวี นริทธิย์, สิทธิในการใช้ชื่อของผู้เยาว์, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561, หน้า 107-108.

2. นิติกรรมที่ผู้เยาว์ต้องทำเองโดยเฉพาะตัว (มาตรา 23)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 23 บัญญัติว่า “ผู้เยาว์อาจทำการใดๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการต้องทำเองเฉพาะตัว”

การที่ผู้เยาว์อาจทำได้เองเป็นการเฉพาะตัวนั้น คือ กิจการที่เป็นการส่วนตัวโดยเฉพาะของผู้ทำที่ไม่อาจให้ผู้อื่นทำการแทนได้โดยสภาพ หรือโดยกฎหมาย²⁰

การที่ผู้เยาว์ต้องทำเองเฉพาะตัวนั้น หมายถึง การแสดงเจตนา หรือการทำนิติกรรมที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวสิทธิ ซึ่งเป็นนิติกรรมที่ไม่อาจให้ผู้อื่นแสดงเจตนาทำแทนได้อันอาจกล่าวได้ว่า การนั้นผู้เยาว์จะต้องคิดและตัดสินใจด้วยตนเองโดยแท้ แต่ในกรณีหนึ่งที่ผู้เยาว์ต้องชำระด้วยตนเองนั้น หมายถึง หนี้เฉพาะตัวที่ผู้เยาว์ต้องชำระด้วยตนเองโดยกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมากเป็นหนี้ที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถพิเศษของผู้เยาว์ เช่น รับจ้างร้องเพลง แสดงภาพยนตร์ เป็นต้น

3. นิติกรรมที่ผู้เยาว์ทำเป็นเรื่องสมแก่ฐานะานุรูปและความจำเป็นในการดำรงชีพของผู้เยาว์ (มาตรา 24)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 24 บัญญัติว่า “ผู้เยาว์อาจทำการใดๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการสมแก่ฐานะานุรูปแห่งตน และเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควร” ในมาตรา 24 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับข้อยกเว้นมาตรา 24 นี้มีอยู่ 3 ประการ ดังนี้²¹

ประการแรก คือ นิติกรรมที่ผู้เยาว์จะสามารถกระทำโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมนี้จะต้องเป็นนิติกรรมที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่ กล่าวคือ เป็นนิติกรรมที่ได้มาซึ่งสิ่งที่จะต้องมิไว้เพื่อการดำรงชีพอันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยา บำบัดโรค ตลอดจนการศึกษา รวมทั้งปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงตนในชุมชนซึ่งได้แก่ การทำงาน และการสมาคม แต่สำหรับการทำนิติกรรมเพื่อการอย่างอื่น เช่น การซื้อเครื่องประดับแหวนเพชร นาฬิกาข้อมือเรือนทองเพื่อติดตัวสำหรับการไปงานใดๆ นั้น การซื้อสิ่งของเหล่านี้จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมเนื่องจากไม่เข้าข้อยกเว้นมาตรา 24

ประการที่สอง คือ นิติกรรมเพื่อการดำรงชีพ จะต้องมีความจำเป็นตามเหตุการณ์เป็นเรื่องไป เช่น ผู้เยาว์อยู่ห่างโรงเรียนที่ตนจะต้องไปก็มีความจำเป็นจะต้องซื้อรถจักรยาน

²⁰ จิต เศรษฐบุต, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและสัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), น.59

²¹ จิต เศรษฐบุต, เรื่องเดียวกัน, หน้า 61

สักคันหนึ่ง หรือว่าจ้างให้คนรับส่ง แต่หากว่าบ้านอยู่ใกล้กับโรงเรียนเช่นนี้ก็ไม่ต้องซื้อรถจักรยานหรือว่าจ้างคนรับส่งเนื่องจากสามารถเดินไปได้

ประการที่สาม คือ นิติกรรมที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีพ จะต้องสมแก่ฐานะารูปของผู้เยาว์ กล่าวคือ จะต้องมีความเหมาะสมกับฐานะในการดำเนินชีวิตของผู้เยาว์นั้นๆ เป็นรายๆ เช่น ผู้เยาว์เป็นคนมีฐานะไม่ยากจนแต่ก็ไม่ได้รวย การจะซื้อรถจักรยานสักคันหนึ่งไปโรงเรียนดังกล่าวข้างต้นก็น่าจะทำได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม แต่หากเป็นการซื้อรถยนต์เพื่อไปโรงเรียนแล้วนั้นก็อาจจะดูว่าเกินความจำเป็นจึงต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน

การจะตีความคำว่า การอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควร จึงต้องตีความอย่างกว้างมิใช่ตีความอย่างแคบโดยพิจารณาจากฐานะของผู้เยาว์แต่ละคน²²

3.2 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเด็กของกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัว (GDPR)

สำหรับสหภาพยุโรปได้มี General Data Protection Regulation (GDPR) คือ ข้อบังคับในกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัว และเขตเศรษฐกิจในยุโรป โดยกำหนดมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในประเทศที่เป็นสมาชิกภาพของสหภาพยุโรป หรืออียู ซึ่งประกาศเมื่อปี 2559 เพื่อให้ภาคเอกชนเตรียมความพร้อมและเริ่มบังคับใช้เมื่อปี 2561 ซึ่งเกี่ยวข้องกับแทบทุกองค์กรทั่วโลก มีผลกระทบในวงกว้าง เนื่องจากหลักการใหม่นี้เปิดทางให้ประชาชนของประเทศกลุ่มอียูสามารถควบคุมข้อมูลส่วนตัวของตนเองได้ เมื่อถูกเก็บข้อมูลออนไลน์จากผู้ให้บริการต่าง ๆ ซึ่งจะต้องจัดเก็บข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ลูกค้านำสามารถแจ้งขอให้ลบข้อมูล ขอสำเนาของข้อมูล หรือแจ้งให้แก้ไขข้อมูลได้ ซึ่งผู้ให้บริการต้องดำเนินการให้ นอกจากนี้ยังสามารถปฏิเสธการนำข้อมูลส่วนบุคคลของตนไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่นๆ ที่ไม่ต้องการได้ กรณีที่เกิดข้อมูลรั่วไหล ผู้ให้บริการต้องแจ้งกับลูกค้าภายใน 72 ชั่วโมง ซึ่งเรื่องนี้สร้างกระแสวิจารณ์ในวงกว้างเนื่องจากโดยปกติเวลาที่เกิดกรณีดังกล่าวขึ้น บริษัทต่างๆ ต้องใช้เวลานานนับสัปดาห์เพื่อสกัดกั้นและแก้ไขปัญหาก่อนที่จะแจ้งต่อสาธารณชนซึ่งตามข้อกำหนดของ General Data Protection Regulation กำหนดโทษปรับต่อบริษัทผู้กระทำผิดหรือฝ่าฝืนสูงสุดถึง 20 ล้านยูโร (740 ล้านบาท)

²² กิตติศักดิ์ ปรกติ, , หลักกฎหมายบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2553), น.78.

หรือ 4% ของรายได้ปีก่อนหน้านั้น ขึ้นกับว่ายอดใดจะมากกว่าก็จะใช้ตัวเลขนั้น General Data Protection Regulation จึงไม่เพียงแต่บังคับใช้เฉพาะบริษัทในยุโรปเท่านั้น แต่บังคับใช้กับภาคเอกชนทั่วโลก เพราะแทบทุกองค์กรต่างมีลูกค้าที่เป็นพลเมืองในประเทศกลุ่มอียูทั้งสิ้น และมีข้อมูลเก็บเอาไว้ในระบบจึงต้องปฏิบัติตามด้วย และในเมื่อมีผลกับการปรับตัวของผู้ให้บริการออนไลน์ทั่วโลก ก็ย่อมมีผลต่อลูกค้าทั่วไปแม้จะเป็นประเทศที่ไม่ได้อยู่ในอียูและไม่ได้อยู่ในขอบข่ายความคุ้มครองของ General Data Protection Regulation ก็ตาม²³ เป้าหมายของ General Data Protection Regulation คือ การปกป้องพลเมืองของสหภาพยุโรปทั้งหมดจากการโดนละเมิดความเป็นส่วนตัว²⁴

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่กำหนดไว้ในกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัว ได้ให้ความหมายของ “ข้อมูลส่วนบุคคล”²⁵ หมายถึง ข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลธรรมดาที่ระบุหรือระบุตัวตนได้ (เจ้าของข้อมูล); บุคคลธรรมดาที่สามารถถูกระบุตัวตนได้คือบุคคลที่สามารถถูกระบุตัวตนได้ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยการอ้างอิงจากสิ่งระบุเป็นการเฉพาะ เช่น ชื่อ หมายเลขประจำตัว ข้อมูลสถานที่ สิ่งระบุตัวตนออนไลน์ หรือ

---

²³ มนต์ชัย วงษ์กิตติไกรวัล, กฎ GDPR เริ่มใช้แล้ว ภาคเอกชนทั่วโลกแจ้งลูกค้ายืนยันนโยบายข้อมูลส่วนบุคคล, ข้อมูลออนไลน์ เข้าถึงโดย <https://thestandard.co/gdpr-general-data-protection-regulation>

²⁴ PDPA PRO, สรุป GDPR กับ PDPA เหมือนกันจริงหรือไม่, ข้อมูลออนไลน์ เข้าถึงโดย <https://pdpa.pro/blogs/pdpa-and-gdpr>, (20 ตุลาคม 2565)

²⁵ Art. 4 GDPR Definitions

For the purposes of this Regulation:

(1) ‘personal data’ means any information relating to an identified or identifiable natural person (‘data subject’); an identifiable natural person is one who can be identified, directly or indirectly, in particular by reference to an identifier such as a name, an identification number, location data, an online identifier or to one or more factors specific to the physical, physiological, genetic, mental, economic, cultural or social identity of that natural person;

ปัจจัยอย่างหนึ่งหรือมากกว่าที่เจาะจงไปทางกายภาพ กายวิททยา พันธุกรรม จิตใจ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม หรือสังคมของบุคคลธรรมดา²⁶

ตัวอย่างข้อมูลที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคล²⁷

- (1) ชื่อ-นามสกุล หรือชื่อเล่น
- (2) เลขประจำตัวประชาชน, เลขหนังสือเดินทาง, เลขบัตรประกันสังคม, เลข ใบอนุญาตขับขี่, เลขประจำตัวผู้เสียภาษี, เลขบัญชีธนาคาร, เลขบัตรเครดิต (การเก็บเป็นภาพสำเนาบัตรประชาชน หรือสำเนาบัตรอื่นๆที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่กล่าว มาย่อมสามารถใช้ระบุตัวบุคคลได้โดยตัวมันเอง จึงถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล)
- (3) ที่อยู่, อีเมล, เลขโทรศัพท์
- (4) ข้อมูลอุปกรณ์หรือเครื่องมือ เช่น IP address, MAC address, Cookie ID
- (5) ข้อมูลทางชีวมิติ (Biometric) เช่น รูปภาพใบหน้า, ลายนิ้วมือ, फिल्मเอกซเรย์, ข้อมูลสแกนม่านตา, ข้อมูลอัตลักษณ์เสียง, ข้อมูลพันธุกรรม
- (6) ข้อมูลระบุทรัพย์สินของบุคคล เช่น ทะเบียนรถยนต์, โฉนดที่ดิน
- (7) ข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลข้างต้นได้ เช่น วันเกิดและสถานที่เกิด, เชื้อชาติ, สัญชาติ, น้ำหนัก, ส่วนสูง, ข้อมูลตำแหน่งที่อยู่ (location), ข้อมูลการแพทย์, ข้อมูลการศึกษา, ข้อมูลทางการเงิน, ข้อมูลการจ้างงาน
- (8) ข้อมูลหมายเลขอ้างอิงที่เก็บไว้ในไมโครฟิล์ม แม้ไม่สามารถระบุไปถึงตัวบุคคลได้ แต่หากใช้ร่วมกับระบบดัชนีข้อมูลอีกระบบหนึ่งก็จะสามารถระบุไปถึงตัวบุคคลได้ ดังนั้นข้อมูลในไมโครฟิล์ม จึงเป็นข้อมูลส่วนบุคคล
- (9) ข้อมูลการประเมินผลการทำงานหรือความเห็นของนายจ้างต่อการทำงานของลูกจ้าง
- (10) ข้อมูลบันทึกต่างๆที่ใช้ติดตามตรวจสอบกิจกรรมต่างๆของบุคคล เช่น log file
- (11) ข้อมูลที่สามารถใช้ในการค้นหาข้อมูลส่วนบุคคลอื่นในอินเทอร์เน็ต

²⁶Intersoft consulting, General Data Protection Regulation, <https://gdpr-info.eu/art-4-gdpr/>

²⁷ ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง, ปิติ เอี่ยมจำรูญลาภ, ชวิน อุ่นภัทร และ จุฑิรัตน์ ทิพย์สัมฤทธิ์กุล, Thailand Data Protection Guidelines 1.0 : แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561, หน้า 24

“ความยินยอม” ของผู้ถูกประมวลผลข้อมูล หมายถึง การชี้ชัด ถึงความต้องการของผู้ถูกประมวลผลข้อมูลที่ได้มาโดยอิสระเฉพาะเจาะจง มีการแจ้งข้อมูล และไม่กำกวมของเจ้าของข้อมูล โดยการประกาศหรือการแสดงอย่างชัดเจนว่ายินยอมการตกลงถึงการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน²⁸

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะได้นำเสนอเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กที่กำหนดไว้ในกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัว (General Data Protection Regulation) ซึ่งได้กำหนดไว้ ดังนี้

3.2.1 เงื่อนไขสำหรับการให้ความยินยอม

ในการให้ความยินยอมตามกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูล ความเป็นส่วนตัวนั้น กำหนดไว้ในมาตรา 7 เงื่อนไขสำหรับความยินยอม²⁹

1. เมื่อการประมวลผลเกิดขึ้นโดยความยินยอม ผู้ควบคุมจะต้องสามารถแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนได้ว่าผู้ถูกประมวลผลข้อมูลได้ยินยอม ให้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของตน
2. หากการให้ความยินยอมของผู้ถูกประมวลผลข้อมูลเกิดขึ้น ในบริบทของการประกาศเป็นลายลักษณ์อักษรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นด้วย แล้วการขอความยินยอมต้องถูกนำเสนอด้วยวิธีที่สามารถแยกออกจากสิ่งอื่นได้อย่างชัดเจน ในรูปแบบที่เข้าใจและเข้าถึงได้ง่ายใช้ภาษาที่ชัดเจนและไม่ซับซ้อนส่วนใด ๆ ก็ตามของการประกาศที่ก่อให้เกิดการละเมิดข้อกำหนดนี้จะไม่เป็นผลผูกพัน
3. ผู้ถูกประมวลผลข้อมูลมีสิทธิยกเลิกความยินยอมได้ทุกเมื่อ การยกเลิกความยินยอมจะไม่ส่งผลกระทบต่อความชอบด้วยกฎหมายของการประมวลผลที่เกิดขึ้นด้วยความยินยอมก่อนที่จะถูกยกเลิกผู้ประมวลผลข้อมูลควรได้รับแจ้งข้อมูลดังกล่าวก่อนให้ความยินยอมการยกเลิกจะต้องเป็นไปโดยง่าย
4. เมื่อประเมินสถานการณ์ว่าความยินยอมนั้นได้มาโดยอิสระ หรือไม่จะต้องพิจารณาร่วมกับสิ่งที่เป็นเงื่อนไขในการได้มาซึ่งความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอย่าง

---

²⁸ Art. 4 GDPR Definitions (11) ‘consent’ of the data subject means any freely given, specific, informed and unambiguous indication of the data subject’s wishes by which he or she, by a statement or by a clear affirmative action, signifies agreement to the processing of personal data relating to him or her;

²⁹ นคร เสรีรักษ์, ณรงค์ ใจหาญ, ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช, ศุภเกียรติ ศุภศักดิ์ศึกษากร, นิชานันท์ นันทศิริศรีธรรม, GDPR ฉบับภาษาไทย, กรุงเทพฯ:บริษัท พี.เพรส จำกัด, หน้า 111.

ถึงที่สุด เช่น การบังคับสัญญาอันรวมไปถึงการให้บริการที่ไม่จำเป็นต่อการบังคับสัญญาดังกล่าวนั้น นับเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขความยินยอมหรือไม่

3.2.2 เงื่อนไขที่บังคับใช้กับความยินยอมของผู้เยาว์โดยสัมพันธ์กับสมาคมบริการ

สารสนเทศ

สำหรับเงื่อนไขที่บังคับใช้กับความยินยอมของผู้เยาว์นี้ปรากฏอยู่ใน มาตรา 8 ที่กำหนดว่า

1. โดยที่ข้อ (a) ในอนุมาตรา 1 ของมาตรา 6 บังคับใช้กับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์โดยสัมพันธ์กับการเสนอบริการของสมาคมบริการสารสนเทศไปยังผู้เยาว์โดยตรงจะชอบด้วยกฎหมายก็ต่อเมื่อผู้เยาว์อายุ 16 ปีเป็นอย่างน้อยเมื่อผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 16 ปีการประมวลผลดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายก็ต่อเมื่ออยู่ในขอบเขตที่ยินยอม ได้มา หรือได้อำนาจปกครองของบิดามารดาของผู้เยาว์

รัฐสมาชิกอาจกำหนดให้ลดอายุขั้นต่ำ ลงได้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยมีเงื่อนไขว่าอายุขั้นต่ำดังกล่าวจะไม่น้อยกว่า 13 ปี

2. ผู้ควบคุมจะต้องแสดงได้ว่าพยายามพิสูจน์กรณีเหล่านั้นอย่างสมเหตุสมผลว่าความยินยอมนั้นได้มาหรือได้อำนาจปกครองของบิดามารดาของผู้เยาว์โดยพิจารณาถึงเทคโนโลยีที่มีอยู่ประกอบ

3. อนุมาตรา 1 จะไม่ส่งผลกระทบต่อกฎหมายการทำสัญญาทั่วไปของรัฐสมาชิก เช่น กฎระเบียบว่าด้วยความสมบูรณ์ตามกฎหมาย การก่อให้เกิดสัญญาหรือผลของสัญญาที่สัมพันธ์กับผู้เยาว์

สำหรับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์ ตามข้อ (a) ในอนุมาตรา 1 ของมาตรา 6 หมายถึง การประมวลผลจะชอบด้วยกฎหมายก็ต่อเมื่อและอยู่ในขอบเขตของข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้ (a) ผู้ถูกประมวลผลข้อมูลได้ยินยอมให้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของตนเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างหนึ่ง หรือมากกว่า

กล่าวโดยสรุป มาตรา 8 ของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัว ไว้ว่าการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์โดยสัมพันธ์กับการเสนอบริการของสมาคมบริการสารสนเทศไปยังผู้เยาว์โดยตรงจะชอบด้วยกฎหมายก็ต่อเมื่อผู้เยาว์อายุ 16 ปีเป็นอย่างน้อย หากอายุต่ำกว่า 16 ปี ต้องได้รับความยินยอมหรือได้อำนาจปกครองของบิดามารดาของผู้เยาว์ หรือรัฐสมาชิกอาจกำหนดให้ลดอายุขั้นต่ำ ลงได้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยมีเงื่อนไขว่าอายุขั้นต่ำดังกล่าวจะไม่น้อยกว่า 13 ปี

3.3 เปรียบเทียบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กตามกฎหมายไทยและกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคล

จากที่ได้ศึกษากฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคล ผู้ศึกษาได้ทำตารางเปรียบเทียบดังนี้

ตารางที่ 3.2 เปรียบเทียบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กตามกฎหมายไทยและกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคล

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก	พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562	สหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคล
1. อายุ	1. ผู้เยาว์ หมายถึง บุคคลที่อายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่ผู้บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครอง 2. ผู้เยาว์มีอายุไม่เกินสิบปี ให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์	1. ผู้เยาว์ที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปี สามารถให้ความยินยอมเองได้ 2. ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ต้องได้รับความยินยอมหรือได้อำนาจปกครองของบิดามารดาของผู้เยาว์
2. เงื่อนไขการให้ความยินยอมโดยลำพัง	ผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะสามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ หากเข้าข่ายตามมาตรา 22, 23 และ 24 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (อันว่าด้วยเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพัง)	-

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก และการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์ทั้งของประเทศไทยและกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคล ผู้ศึกษาจะได้นำไปวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องในบทต่อไป

บทที่ 4

ปัญหาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กตามพระราชบัญญัติ

คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่มาของการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์ รวมถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ตามกฎหมายของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation) ผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นศึกษา ดังนี้

4.1 ปัญหาการกำหนดอายุของผู้เยาว์ที่ผู้ปกครองให้ความยินยอมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแทน

จากการศึกษาการกำหนดอายุของบุคคลกลุ่มพิเศษทางสังคมที่จะต้องได้รับความคุ้มครองสำหรับกรณีการให้ความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองนั้น โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 20 กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอายุ ดังนี้

(1) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี ให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์

(2) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส หรือไม่มีฐานะเสมือนดังบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วตามมาตรา 27 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในข้อนี้จึงอาจสรุปได้ว่า ผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ได้แก่ ผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์สามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ หากเข้าข่ายเป็นเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำได้โดยลำพังตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกเหนือจากนั้นให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์

โดยข้อมูลส่วนบุคคล คือ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ เช่น ชื่อ-สกุล ที่อยู่ เลขบัตรประชาชน หมายเลขโทรศัพท์ email ซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องรู้และเข้าใจว่าการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีความสำคัญอย่างมาก ดังนั้นกฎหมายจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้ความยินยอมไว้ใน มาตรา 19 ได้วางหลัก การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องมีการดำเนินการดังนี้

- (1) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องให้ความยินยอม
- (2) ต้องแจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล
- (3) การขอความยินยอม ต้องแยกส่วนออกจากข้อความอื่นอย่างชัดเจน
- (4) มีแบบหรือข้อความที่อ่านแล้วเข้าใจได้ง่ายและต้องไม่เป็นการหลอกลวง และ
- (5) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะถอนความยินยอมเมื่อใดก็ได้

นอกจากนี้ในมาตรา 19 ยังได้กำหนดให้ในการขอความยินยอมต้องคำนึงอย่างถึงที่สุดในความเป็นอิสระของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการให้ความยินยอม และต้องไม่มีเงื่อนไขในการให้ความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีความจำเป็นหรือเกี่ยวข้องสำหรับการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการนั้น ๆ

จากการกำหนดหลักเกณฑ์ของการให้ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว แสดงให้เห็นได้ว่า ก่อนที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะให้ความยินยอมนั้นจะต้องรู้และเข้าใจเป็นอย่างดีถึงหลักเกณฑ์เงื่อนไขของการให้ความยินยอมในขณะเดียวกันเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องให้ความยินยอมโดยอิสระนั้น (Freely given) ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงมุ่งจะศึกษาเกี่ยวกับการให้ความยินยอมของของผู้เยาว์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อจะให้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์ได้รับความคุ้มครองอย่างแท้จริง

ในประเด็นนี้ขอพิจารณาในการศึกษา ได้แก่ การกำหนดอายุของผู้เยาว์ที่ผู้ปกครองให้ความยินยอมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแทนตามมาตรา 20 ที่กำหนดเกณฑ์อายุไว้ที่ไม่เกิน 10 ปี เท่านั้นยังไม่เหมาะสม โดยประเด็นเกี่ยวกับอายุของเด็กที่ควรได้รับความคุ้มครองนี้ผู้ศึกษาพิจารณาจากการศึกษาการให้คำนิยามของคำว่าเด็กที่ควรได้รับความคุ้มครองในเรื่องต่างๆ ทั้งตามหลักสากลตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของเด็ก (Convention on the Right of the Child) ค.ศ.1989 ที่ให้คำนิยามว่า “เด็ก” หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ หรือประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเด็กบนเว็บไซต์ (Child online Privacy Protection Act 1998) ให้นิยามของเด็กไว้ในมาตรา 1302 (1) ว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี อีกทั้งการให้คำนิยามของ “เด็ก” ในกฎหมายฉบับอื่นๆของประเทศไทย เช่น พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่าเด็กและเยาวชน คือ คนที่มีอายุน้อยยังไม่เป็นผู้ใหญ่ทั้งในด้านร่างกายจิตใจและวุฒิภาวะ ส่วนคำว่า เยาวชน คือ บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ หรือพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ให้คำจำกัดความว่า เด็กหมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลเด็ก พ.ศ. 2555 นิยามของคำว่า เด็กหมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบหกปีบริบูรณ์

จะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่ในการให้ความหมายของ “เด็ก” จะใช้เกณฑ์อายุของบุคคลในการกำหนดความหมายซึ่งโดย เฉลี่ยเด็กจะมีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ นอกจากนี้หากพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป จะเห็นได้ว่า ในมาตรา 8 กำหนดว่าการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์ไปยังผู้เยาว์โดยตรงจะชอบด้วยกฎหมายก็ต่อเมื่อผู้เยาว์อายุไม่น้อยกว่า 16 ปี กรณีที่ผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 16 ปีการประมวลผลดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายก็ต่อเมื่ออยู่ในขอบเขตที่ยินยอม ได้มา หรือได้อำนาจปกครองของบิดามารดาของผู้เยาว์ และยังมีบัญญัติว่ารัฐสมาชิกอาจกำหนดให้ลดอายุขั้นต่ำ ลงได้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยมีเงื่อนไขว่าอายุขั้นต่ำดังกล่าวจะไม่น้อยกว่า 13 ปี เห็นได้ว่า การกำหนดอายุของผู้เยาว์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่ผู้ปกครองต้องให้ความยินยอมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแทนตามมาตรา 20 ที่กำหนดเกณฑ์อายุไว้ที่ไม่เกิน 10 ปีนั้นเป็นอายุขั้นต่ำกว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป ที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่อยู่ในขอบเขตที่ยินยอม ได้มา หรือได้อำนาจปกครองของบิดามารดาของผู้เยาว์ คือ ผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 16 ปี หรือรัฐสมาชิกอาจกำหนดให้ลดอายุขั้นต่ำ ลงได้แต่ไม่น้อยกว่า 13 ปี

อีกทั้งในมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ยังกำหนดให้ช่วงอายุของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ อันได้แก่ ผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์สามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ในกรณีแต่หากเข้าข่ายเป็นเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพังตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ในประเด็นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่ากรณีที่กฎหมายให้สิทธิแก่ผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์สามารถให้ความยินยอมโดยลำพังดังกล่าวเป็นการกำหนดไม่เหมาะสม หากกฎหมายประสงค์ที่จะให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์อย่างแท้จริง ควรพิจารณาเกณฑ์อายุของผู้เยาว์ที่ผู้ปกครองต้องให้ความยินยอมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแทนควรขยายจาก 10 ปี โดยอาจพิจารณาเกณฑ์อายุจากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของเด็ก (Convention on the Right of the Child) ค.ศ. 1989 ที่ให้คำนิยามว่า “เด็ก” หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ อีกทั้งบุคคลที่อายุ 18 ปีขึ้นไปก็ถือว่าอยู่ในช่วงการศึกษาในระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 95 (2)¹ ยังกำหนดให้บุคคลอายุ 18 ปีบริบูรณ์สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้²

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 95 บัญญัติไว้ว่า...
บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง

(1) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง...”

แสดงให้เห็นได้ว่า เกณฑ์อายุ 18 ปีถือว่าเป็นบุคคลมีสติปัญญา มีความรู้ และมีความรับผิดชอบตน ซึ่งที่สามารถที่เข้าใจถึงการให้ความยินยอมโดยอิสระนั้น (Freely given) อิสระของผู้เยาว์ได้

ดังนั้นจากการวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดอายุของผู้เยาว์ที่ผู้ปกครองให้ความยินยอมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแทนที่กำหนดให้เฉพาะผู้เยาว์อายุไม่เกิน 10 ปีนั้นควรแก้ไขใหม่เนื่องจากหากไม่มีการแก้ไขขึ้นอายุดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ที่สามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ในกรณีแต่หากเข้าข่ายเป็นเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพังตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้จึงควรมีมาตรการเข้ามาคุ้มครองสิทธิเด็กในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กจึงต้องนำเกณฑ์อายุในช่วงไม่เกิน 18 ปีมาพิจารณาด้วย เช่น เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ เป็นต้น

4.2 ปัญหาการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอันว่าด้วยเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพัง

ในการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับอายุของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่กำหนดสำหรับผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี ให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ ส่วนเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส หรือไม่มีฐานะเสมือนดังบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วตามมาตรา 27 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น สามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ หากเข้าข่ายเป็นเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพังตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น แต่หากไม่ใช่การใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 22 มาตรา 23 หรือมาตรา 24 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ด้วย

ประเด็นนี้จะเป็นการศึกษาการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอันว่าด้วยเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพังตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กำหนดให้พิจารณาการใด ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งจากการศึกษาความสามารถใน

---

² ศศิวิมล เสมอใจ, “ปัญหาเกี่ยวกับการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์ ในการทำนิติกรรมสัญญา”, วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม), 2563. หน้า 160

การทำนิติกรรมของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น โดยหลักแล้วผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใดๆจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน ซึ่งกฎหมายที่กำหนดเพื่อคุ้มครองผู้เยาว์เนื่องจากเป็นผู้หย่อนต่อความสามารถนั้น อย่างไรก็ตามกฎหมายยังได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ที่หากเป็นกรณีดังนี้

1. นิติกรรมที่ทำให้ผู้เยาว์ได้สิทธิ หรือหลุดพ้นจากหน้าที่ (มาตรา 22)
2. นิติกรรมที่ผู้เยาว์ต้องทำเองโดยเฉพาะตัว (มาตรา 23) การที่ผู้เยาว์อาจทำได้เองเป็นการเฉพาะตัวนั้น คือ กิจการที่เป็นการส่วนตัวโดยเฉพาะของผู้ทำที่ไม่อาจให้ผู้อื่นทำการแทนได้โดยสภาพหรือโดยกฎหมาย³
3. นิติกรรมที่ผู้เยาว์ทำเป็นเรื่องสมแก่ฐานานุรูปและความจำเป็นในการดำรงชีพของผู้เยาว์ (มาตรา 24) หมายถึง นิติกรรมที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่ หรือนิติกรรมเพื่อการดำรงชีพจะต้องมีความจำเป็นตามเหตุการณ์เป็นเรื่องไป หรือนิติกรรมที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีพ จะต้องสมแก่ฐานานุรูปของผู้เยาว์ กล่าวคือ จะต้องมีความเหมาะสมกับฐานะในการดำเนินชีวิตของผู้เยาว์นั้นๆ เป็นรายๆ

จะเห็นได้ว่า การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวตามมาตรา 22 ถึงมาตรา 24 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นเรื่องความสามารถในการทำนิติกรรมใดๆที่เป็นไปในลักษณะของสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองตัวผู้เยาว์จากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในการทำนิติกรรมสัญญา ซึ่งแตกต่างกับการยินยอมให้ผู้อื่นการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ในกรณีนี้ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าการกำหนดเงื่อนไขที่ ตามมาตรา 20 ที่อนุญาตให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะสามารถกระทำการเอง สำหรับการใดๆตามมาตรา 22 ถึงมาตรา 24 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมนั้นไม่เหมาะสม เนื่องจากความสามารถที่ผู้เยาว์ที่จะเข้าใจว่า ผู้อื่นจะนำข้อมูลส่วนตัวไปใช้ ซึ่งต่างกับการเข้าใจในการทำนิติกรรม เช่น ผู้เยาว์ที่มีอายุ 18 ปีซื้อเกมส์ทางออนไลน์โดยผ่าน Platform ผู้ให้บริการ ซึ่งผู้เยาว์จะต้องระบุข้อมูลส่วนบุคคลในระบบ เช่น ชื่อ-นามสกุล เลขประจำตัวประชาชน ที่อยู่ อีเมลล์ เลขโทรศัพท์ เป็นต้น เช่นนี้หากพิจารณาตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 การซื้อเกมส์ออนไลน์เป็นนิติกรรมที่ทำให้ผู้เยาว์ได้สิทธิในการเล่นเกมส์เป็นเงื่อนไขตามมาตรา 22 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมได้เองโดยลำพัง แต่การดำเนินการดังกล่าวจะเห็นได้ว่า Platform นั้นเป็นทั้งผู้ขายและผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (Control Data) การที่ผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมได้ส่ง อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อ

³ จิต เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและสัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 7,

ผู้เยาว์ เนื่องจากมาตรา 19 กำหนดว่า “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้น...” ดังนั้นเมื่อผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมได้เองโดยลำพังเช่นนี้ผู้ควบคุมข้อมูลก็จะสามารถเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้

ในทางปฏิบัติจากผลสำรวจการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. พ.ศ. 2565 (ไตรมาส 3) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติกระทรวง เศรษฐกิจดิจิทัลและสังคม พบว่า ประชาชนกลุ่มอายุ 15 - 24 ปีใช้อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 98.9)⁴ จะเห็นได้ว่า ช่วงอายุดังกล่าวยังอยู่ในภาวะของผู้เยาว์ และหากการเล่นเกมส์โดยเฉพาะเกมส์ออนไลน์ถือเป็นเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพัง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่นนี้การกำหนดให้ผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ปีสามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ การเล่นเกมส์ออนไลน์อาจจะต้องใส่ข้อมูลส่วนตัวลงไปในระบบ ดังนั้นหากการตีความเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพัง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ขณะเดียวกันผู้เยาว์ที่อยู่ในช่วงอายุเกิน 10 ปีอาจจะยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญของข้อมูลส่วนบุคคล เช่น การเข้าไปใช้บริการเกมส์ออนไลน์ที่เจ้าของเว็บไซต์ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ในขณะที่ผู้เยาว์ซึ่งยังขาดวุฒิภาวะ ที่จะเข้าใจถึงความสำคัญของข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง และยังไม่มีความสามารถที่จะเข้าใจว่าข้อมูลที่ตนเองใส่ลงไปในนั้น อาจส่งผลให้มีผู้อื่นนำไปใช้ จึงอาจนำไปสู่การละเมิดความเป็นส่วนตัวของเด็ก โดยมีการเปิดเผยข้อมูลอันเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือโดยมีลักษณะที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กได้ ดังนั้นเมื่อพิจารณาความแตกต่างของความสามารถในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์ตามมาตรา 22 ถึงมาตรา 24 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแตกต่างกับการยินยอมให้ผู้อื่นการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลข้างต้น ประกอบกับหากพิจารณากฎหมายสหภาพยุโรปจะเห็นว่า กฎหมายของสหภาพยุโรปกำหนดเพียงผู้เยาว์มีอายุต่ำกว่า 16 ปีต้องได้รับความยินยอมของบิดามารดา โดยไม่ต้องไปพิจารณาการกระทำใดๆของผู้เยาว์ว่าจะจะเป็นไปเพื่อสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการต้องทำอะไรเฉพาะตัว หรือเป็นการสมแก่นฐานะรูปแห่งตน และเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควรหรือไม่ โดยกฎหมายของสหภาพยุโรปให้ความสำคัญที่อายุของผู้เยาว์ในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

จากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การที่มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เปิดโอกาสให้ผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่ครบ

⁴สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, สำรวจการมีกรใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2565 (ไตรมาส 3), กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565, หน้า 10.

20 ปีบริบูรณ์สามารถให้ความยินยอมแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยอาศัยข้อยกเว้นให้ผู้เยาว์ทำนิติกรรมได้เองโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นเกณฑ์ที่ต่างกับกฎหมายของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation) และไม่อาจคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้เยาว์ได้อย่างเพียงพอ เช่นนี้ผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดว่าควรมีการแก้ไขปรับปรุงการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอันว่าด้วยเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำได้โดยลำพัง

สำหรับประเด็นความสามารถของผู้เยาว์กับความเข้าใจเกี่ยวกับ commercial transcription เช่น การถือครองคริปโต จาก Digital 2022 Global Overview Report รายงานพฤติกรรมคนในยุคดิจิทัลระดับโลก ประจำปี ค.ศ. 2022 พบว่าคนไทยมีสัดส่วนต่อประชากรของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นผู้ถือครองคริปโตมากเป็นอันดับ 1 ของโลก นอกจากนี้ คนที่เล่นคริปโตส่วนใหญ่ คือเพศชายช่วงอายุ 16-44 ปี ส่วนคนสูงอายุจะไม่ให้ความสนใจกับการลงทุนคริปโต⁵ จะเห็นได้ว่า ช่วงอายุของที่เล่นคริปโต จะยังเป็นผู้เยาว์ หรือการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล หรือ Bitkub ก็อนุญาตให้ผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้ใช้งานที่มีอายุระหว่าง 18-20 ปีสามารถซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลได้ แต่การยืนยันตัวตนเพื่อเริ่มซื้อขายบนแพลตฟอร์ม Bitkub.com จะกำหนดวิธีการกรอกหนังสือให้ความยินยอมจากผู้ปกครอง เพื่ออนุญาตให้เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ในกรณีที่ผู้ใช้บริการมีอายุระหว่าง 18-20 ปี (ผู้เยาว์) จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองและส่งเอกสารเพิ่มเติมเพื่อใช้บริการบิทคับ เอ็กซ์เชนจ์ โดยหนังสือให้ความยินยอมนี้ หมายรวมถึงการอนุญาตให้เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของท่านจากผู้ปกครอง โดยเอกสารที่จำเป็นในการสมัครใช้บริการสำหรับผู้เยาว์มีดังนี้⁶

1. หนังสือให้ความยินยอมจากผู้ปกครอง

โปรดพิมพ์เอกสาร (print) และกรอกข้อมูลให้ครบทุกช่อง โดยให้ผู้ปกครองกรอกเอกสารด้วยลายมือเท่านั้น

2. เอกสารแสดงสิทธิความเป็นผู้ปกครอง

⁵ Workpointtoday.(2565). สถิติโลกชี้ชัด คนไทยมีสัดส่วนต่อประชากรถือครองคริปโตมากเป็นอันดับ 1. เข้าถึงข้อมูลโดย <https://workpointtoday.com/thai-is-the-most-ownership-of-cryptocurrency/>

⁶ BITKUB HELP CENTER. (2565). วิธีการกรอกหนังสือให้ความยินยอมจากผู้ปกครอง เพื่ออนุญาตให้เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล. เข้าถึงโดย <https://support.bitkub.com/hc/th/articles/>

ตัวอย่างเอกสารที่ยอมรับได้: สื่อบัตร ทะเบียนบ้าน (หน้าที่ระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เยาว์ที่เปิดบัญชี ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี แต่ไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ และชื่อ-นามสกุลของผู้ปกครอง) หรือคำสั่งศาล แต่งตั้งให้เป็นผู้ปกครองของผู้เยาว์

หากใช้สำเนา ต้องให้ผู้ปกครองเซ็นกำกับสำเนาถูกต้องด้วยปากกาทุกฉบับ พร้อมเขียนข้อความว่า “ใช้ประกอบการยืนยันตัวตนของผู้เยาว์ในปกครองเพื่อเปิดบัญชีกับ Bitkub.com และยินยอมให้ Bitkub.com เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของข้าพเจ้าและผู้เยาว์ในปกครอง”

3. ภาพถ่ายเซลฟี่ของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองถ่ายภาพเซลฟี่ โดยถือบัตรประชาชนตัวจริงของผู้ปกครอง (หากเป็นชาวต่างชาติ ให้ถือพาสปอร์ตหน้าที่มีรูปของผู้ปกครอง) และกระดาษที่มีข้อความเขียนว่า “อนุญาตให้ (ชื่อ-นามสกุลของผู้เยาว์ในปกครอง) เปิดบัญชีกับ Bitkub.com และยินยอมให้ Bitkub.com เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของข้าพเจ้าและผู้เยาว์ในปกครอง” พร้อมลงลายเซ็นผู้ปกครองโดยใช้ปากกาลงนามเท่านั้น

ภาพถ่ายเซลฟี่จะต้องชัดเจน เห็นใบหน้าทั้งหมดของผู้ปกครอง มือไม่บังส่วนใดของเอกสาร (บัตรประชาชนหรือพาสปอร์ต) และเห็นรายละเอียดบนเอกสารชัดเจน

จะเห็นได้ว่า ในทางปฏิบัติผู้ทำธุรกิจก็ได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยไม่ได้ตีความว่าการดำเนินกิจกรรม commercial transcription ของผู้เยาว์ เป็นกรณีที่ผู้เยาว์อาจให้ความยินยอม โดยลำพังได้ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 22 มาตรา 23 หรือมาตรา 24 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับ commercial transcription ของผู้เยาว์จึงต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์

ดังนั้นจากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและเสนอข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นควรต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเงื่อนไขที่ผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมได้เองโดยลำพังนั้น ไม่ควรจะนำเอาการใดๆทางแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้ โดยอาจจะพิจารณากฎหมายของสหภาพยุโรป กำหนดเพียงผู้เยาว์มีอายุต่ำกว่า 16 ปีต้องได้รับความยินยอมของบิดามารดา โดยไม่ต้องไปพิจารณาการกระทำใดๆของผู้เยาว์ว่าจะเป็นไปได้เพื่อสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการต้องทำอะไรเฉพาะตัว หรือเป็นการสมแก่นุรูปแห่งตน และเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควรหรือไม่

4.3 การให้ความยินยอมของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กับการให้ความยินยอมของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะได้นำเสนอถึงเกณฑ์การให้ความยินยอมของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการให้ความยินยอมของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เพื่อให้เห็นความชัดเจนในส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

4.1 ตารางเกณฑ์การให้ความยินยอมของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับการให้ความยินยอมของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

เกณฑ์การให้ความยินยอม	การให้ความยินยอมของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	การให้ความยินยอมของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562
1. วัตถุประสงค์	ความยินยอมหรือข้อตกลงโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลซึ่งมุ่งประสงค์ต่อกันเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวแห่งสิทธิ ได้แก่ การก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือ ระบุ สิทธินิติกรรมจะสมบูรณ์ได้โดยการแสดงเจตนา	เป็นการให้ความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลก่อนจะเก็บ รวบรวม หรือนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นไปใช้ ซึ่งเป็นไปในลักษณะการเข้าไปรุกร้าความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น ดังนั้นผู้ควบคุมข้อมูล (ไม่ว่าจะในฐานะบุคคลคือนิติบุคคลก็ตาม) ต้องทำการขอความยินยอม (Consent) ก่อน
2. เข้าใจในสิ่งที่จะให้ความยินยอม	ความยินยอม (Consent) เป็นการทำนิติกรรม เป็นการดำเนินการทั้งสองฝ่ายต้องเข้าหลักเกณฑ์เรื่องการทำนิติกรรม และต้องมีความสามารถในการทำนิติกรรม อีกทั้งต้องรู้และเข้าใจสิ่งที่กำลังทำ	ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งวัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล และการแจ้งนั้นต้องไม่เป็นการหลอกลวงหรือทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเข้าใจผิดในวัตถุประสงค์ดังกล่าว
3. รูปแบบการแสดงเจตนา	กฎหมายมิได้กำหนดแบบไว้จึงอาจ	การขอความยินยอมต้องทำ

	ให้โดยแจ้งชัดหรือโดยปริยาย และการนิ่งถือว่าเป็นการให้ความยินยอมได้ถ้าตามพฤติการณ์ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่าเป็นการให้ความยินยอม	โดย (1) ชัดแจ้งเป็นหนังสือ หรือ (2) ทำโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ (3) เว้นแต่โดยสภาพไม่อาจขอความยินยอมด้วยวิธีการดังกล่าวได้ เช่น ความยินยอมโดยวาจา
4. การถอนความยินยอม	ความยินยอม (Consent) เป็นการทำนิติกรรม ดังนั้นในการถอนความยินยอมจึงจะต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในแต่ละเรื่อง เช่น การเพิกถอนนิติกรรมที่เป็นโมฆะ การเพิกถอนนิติกรรมที่เป็นโมฆียะ เป็นต้น	เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะถอนความยินยอมเสียเมื่อใดก็ได้โดยจะต้องถอนความยินยอมได้ง่ายเช่นเดียวกับการให้ความยินยอม เว้นแต่มีข้อจำกัดสิทธิในการถอนความยินยอมโดยกฎหมายหรือสัญญาที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล
5. ความเป็นอิสระ	-	ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องคำนึงอย่างถึงที่สุด ในความเป็นอิสระของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการให้ความยินยอม (freely given) โดยในการเข้าทำสัญญา ซึ่งรวมถึงการให้บริการใด ๆ ต้องไม่มีเงื่อนไขในการให้ความยินยอมเพื่อประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีความจำเป็นหรือเกี่ยวข้องสำหรับการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการนั้น ๆ

		(ต้องคำนึงถึงความเป็นอิสระของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ผูกกับอำนาจต่อรองในการทำสัญญาใดๆ)
--	--	--

4.2 ตารางเปรียบเทียบผลทางกฎหมายการทำกิจกรรมของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์		พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562	
กิจกรรม	สัญญาซื้อขายเกมออนไลน์		Platform เกม ส ี เป็น Control Data	
การกระทำของผู้เยาว์/ผู้แทนโดยชอบธรรม	ผู้แทนโดยชอบธรรมให้ความยินยอม	ผู้เยาว์ทำเอง (บุคคลที่มีอายุไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์)	ผู้เยาว์ทำเอง (ผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปี)	ผู้แทนโดยชอบธรรมให้ความยินยอม
ผลทางกฎหมาย	สัญญาไม่ตกเป็นโมฆียะ		การประมวลผลชอบด้วยกฎหมาย (ไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562)	

จากตารางเปรียบเทียบผลทางกฎหมายการทำกิจกรรมของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นการทำนิติกรรมของผู้เยาว์ตามเงื่อนไขของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยในกรณีที่ผู้เยาว์สัญญาซื้อขายเกมออนไลน์หากเป็นกรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งอาจเป็นกรณีผู้แทนโดยชอบธรรมให้ความยินยอมให้ซื้อ หรือกรณีที่ผู้เยาว์ (บุคคลที่มีอายุไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์) ซื้อเกมออนไลน์เอง จะเห็นได้ว่าผลทางกฎหมายคือ สัญญาซื้อขายจะไม่ตกเป็นโมฆียะ ในขณะที่หากเป็นการซื้อขายเกมออนไลน์โดยผ่าน Platform ผู้ให้บริการ ที่จะต้องระบุข้อมูลส่วนบุคคลในระบบ เช่น ชื่อ-นามสกุล เลขประจำตัวประชาชน ที่อยู่ อีเมล เลขโทรศัพท์นั้น หลักเกณฑ์จะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 20 ที่ผู้เยาว์ที่มีอายุเกิน 10 ปีสามารถให้ความยินยอมได้เองโดยลำพังเพราะเป็นเงื่อนไขตามมาตรา 22 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมได้เองโดย

ลำพัง หรืออาจเป็นกรณีต้องขอความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ ก่อนให้ข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อดำเนินการตามมาตรา 20 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เช่นนี้สัญญาซื้อขายเกมส์ออนไลน์ดังกล่าวก็ชอบด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ส่งผลให้ Platform ผู้ให้บริการนั้นเป็นทั้งผู้ขายและผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (Control Data) เมื่อ Platform เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลก็สามารถจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้น ตามมาตรา 19 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จะเห็นได้ว่า ผลทางกฎหมายของการให้ความยินยอมทำนิติกรรมของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 นั้นแตกต่างกันเนื่องจากการยินยอมให้ผู้เยาว์ทำนิติกรรมโดยผู้แทนโดยชอบธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการ และผลทางกฎหมายต่างจากผู้แทนโดยชอบธรรมและตัวผู้เยาว์ให้ความยินยอมแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยที่แต่เดิมนั้นมีการล่วงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากจนสร้างความเดือดร้อนรำคาญ รวมถึงสร้างความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบกับในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันส่งผลให้มีการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลโดยการเก็บรวบรวม การใช้ ตลอดจนมีการละเมิดสิทธิของบุคคลโดยการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวม ทำให้ประเทศไทยมีความจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว โดยมีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ขึ้นทั้งนี้ได้มีการนำกฎหมายของสหภาพยุโรป ที่เรียกกันว่า“GDPR” (General Data Protection Regulation) มาอ้างอิงในการตรากฎหมายดังกล่าว พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้กำหนดเกี่ยวกับการขอความยินยอมและการถอนความยินยอมของบุคคลทั่วไปแล้ว พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงกลุ่มพิเศษทางสังคม

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาได้มุ่งเน้นในการศึกษาเกี่ยวกับการขอความยินยอมและการถอนความยินยอมของบุคคลกลุ่มพิเศษทางสังคม ที่ปรากฏตามมาตรา 20 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กรณีผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งมีแนวทางในการขอความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลกลุ่มนี้ คือ ผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี ให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ และผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะสามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้ หากเข้าข่ายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา ดังนี้ มาตรา 22 ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น หากเป็นเพียงเพื่อจะเข้าไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง มาตรา 23 ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการต้องทำเองเฉพาะตัว และมาตรา 24 ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการสมแก่ฐานะานุรูปแห่งตน และเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควร เห็นได้ว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวซึ่งกำหนดให้ผู้เยาว์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะสามารถให้ความยินยอมโดยลำพังได้นั้น เช่นนี้เมื่อมาตรา 20 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กำหนดเพียงผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี ให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์

แต่หากเป็นผู้เยาว์ที่ไม่บรรลุนิติภาวะก็สามารถให้ความยินยอมได้เองหากเป็นกิจการที่สามารถทำเองได้เฉพาะตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นการกำหนดที่ไม่อาจทำให้ผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมได้อย่างอิสระ และยังไม่อาจเข้าใจวัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูลได้

ในขณะที่การศึกษาหลักสากลตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของเด็ก (Convention on the Right of the Child) ค.ศ.1989 ที่ให้คำนิยามว่า “เด็ก” หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ หรือประเทศสหรัฐอเมริกากฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเด็กบนเว็บไซต์ (Child online Privacy Protection Act 1998) ให้นิยามของเด็กไว้ในมาตรา 1302 (1) ว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี อีกทั้งการให้คำนิยามของ “เด็ก” อีกทั้งกฎหมายสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัวส่วนตัวนั้นได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ใน มาตรา 8 โดยกำหนดให้การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์โดยสัมพันธ์กับการเสนอบริการของสมาคมบริการสารสนเทศไปยังผู้เยาว์โดยตรงจะชอบด้วยกฎหมายก็ต่อเมื่อผู้เยาว์อายุ 16 ปีเป็นอย่างน้อย หากอายุต่ำกว่า 16 ปี ต้องได้รับความยินยอมหรือได้อำนาจปกครองของบิดามารดาของผู้เยาว์ หรือรัฐสมาชิกอาจกำหนดให้ลดอายุขั้นต่ำลงได้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยมีเงื่อนไขว่าอายุขั้นต่ำดังกล่าวจะไม่น้อยกว่า 13 ปี

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับการกำหนดอายุของผู้เยาว์ในการขอความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ และเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ไม่เหมาะสมทั้งการกำหนดช่วงอายุของการให้ความคุ้มครองผู้เยาว์ที่จะต้องให้ขอความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ และปัญหาการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอันว่าด้วยเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพังนั้น เนื่องจากการยินยอมให้ผู้เยาว์ทำนิติกรรมโดยผู้แทนโดยชอบธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการ และผลทางกฎหมายแตกต่างจากการที่ผู้แทนโดยชอบธรรมและตัวผู้เยาว์ให้ความยินยอมแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งจะนำเสนอในหัวข้อต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กตามพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยพิจารณาถึงการให้ความยินยอมของผู้เยาว์

เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ที่มุ่งจะให้ความคุ้มครองผู้เยาว์ที่เป็นบุคคลกลุ่มพิเศษทางสังคมนั้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้สิทธิแก่เยาวชนอย่างมีขอบเขต และให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงมีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยาว์ เช่น อาจมีคู่มือแนะนำให้มีการแจ้งไปยังผู้เยาว์ถึงการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยวิธีการที่รัดกุม ใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย เป็นต้น

(2) ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

สำหรับข้อเสนอแนะด้านกฎหมายนี้ควรจะต้องมีการแก้ไข ปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ดังนี้

เดิม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 20

“ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส หรือไม่มีฐานะเสมือนดังบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วตามมาตรา 27 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่การให้ความยินยอมของผู้เยาว์ไม่ใช่การใด ๆ ซึ่งผู้เยาว์อาจให้ความยินยอมโดยลำพังได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 22 มาตรา 23 หรือมาตรา 24 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ด้วย

(2) ในกรณีที่ผู้เยาว์มีอายุไม่เกินสิบปี ให้ขอความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์...”

แก้ไขใหม่ โดยกำหนดช่วงอายุของผู้เยาว์ที่จะต้องให้ขอความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ใหม่ โดยควรมีมาตรการเข้ามาคุ้มครองสิทธิเด็กในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กจึงต้องนำเกณฑ์อายุในช่วงไม่เกิน 18 ปีมาพิจารณาด้วย เช่น เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ให้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ เป็นต้น

สำหรับปัญหาการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับอันว่าด้วยเรื่องการใด ๆ ที่ผู้เยาว์สามารถกระทำเองโดยลำพังนั้น ควรต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเงื่อนไขที่ผู้เยาว์สามารถให้ความยินยอมได้เองโดยลำพังนั้น ไม่ควรจะนำเอาการใดๆทางแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้ โดยอาจจะพิจารณากฎหมายของสหภาพยุโรปกำหนดเพียงผู้เยาว์มีอายุต่ำกว่า 16 ปีต้องได้รับความยินยอมของบิดามารดา โดยไม่ต้องไปพิจารณาการกระทำใดๆของผู้เยาว์ว่าจะเป็นไปได้เพื่อสิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการต้องทำเองเฉพาะตัว หรือเป็นการสมแก่ฐานานุรูปแห่งตน และเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควร

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กิตติศักดิ์ ปรกติ. หลักกฎหมายบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน. 2553.
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชนว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 4 .กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. 2552.
- จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและสัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2556.
- นคร เสรีรักษ์, ณรงค์ ใจหาญ, ประสิทธิ์ ปิวาวัฒน์พานิช, ศุภเกียรติ ศุภศักดิ์ศึกษากร, นิชานันท์ นันทศิริศรีธน. GDPR ฉบับภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร:บริษัท พี.เพรส จำกัด.2562.
- ศันนัทภรณ์ โสทธิพันธ์. คำอธิบายนิติกรรมและสัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน. 2560.
- ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 1 .กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2563.
- ศันนัทภรณ์ โสทธิพันธ์. คำอธิบายเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายโรมัน. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2559.
- ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 1 .กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563
- โกคิน พลกุล. ปัญหาและข้อคิดบางเรื่องจากรัฐธรรมนูญไทย, กรุงเทพมหานคร: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. 2521.
- ประชุม โฉมฉาย. กฎหมายเอกชนเปรียบเทียบเบื้องต้น: จารัตโรมันและแอ่งไกลแซกซอน. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2551.
- ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง, ปิติ เอี่ยมจำรูญลาภ, ชวิน อุ่นภัทร และ ฐิติรัตน์ ทิพย์สัมฤทธิ์กุล. Thailand Data Protection Guidelines 1.0 : แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2561.
- ประสิทธิ์ ไชยวิภากุล. สารานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ “ผู้เยาว์”. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. 2540.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน. 2556.

เสรี นนทสูติ, “หมวดองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญเรื่อง 3 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน” สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า. 2545
สรราวุธ ปิตยาศักดิ์. กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม. 2555.

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร. แนวคิดที่ว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2549.

สมาคมธนาคารไทย. แนวปฏิบัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภาคธุรกิจธนาคาร. 2564.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, สำรวจการมีกรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2565 (ไตรมาส 3), กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565.

บทความวิชาการ

ศศิวิมล เสมอใจ. “ปัญหาเกี่ยวกับการจำกัดความสามารถของผู้เยาว์ ในการทำนิติกรรมสัญญา”. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม). 2563.
ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิชย์. “กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย”. วารสารนิติศาสตร์. 34. 4. ธันวาคม 2547.

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ทวีเกียรติ ดุริยะประพันธ์. ปัญหาและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
[Online], Available URL: http://elib.coj.go.th/Ebook/data/judge_report/2547-105.pdf,

มนต์ชัย วงษ์กิตติไกรวัล, กฎ GDPR เริ่มใช้แล้ว ภาคเอกชนทั่วโลกแจ้งลูกค้ายืนยันนโยบายข้อมูลส่วนบุคคล, ข้อมูลออนไลน์ เข้าถึงโดย <https://thestandard.co/gdpr-general-data-protection-regulation>

ปริญญา หอมอนเนก. ความเข้าใจการเตรียมระดับองค์กรกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลออนไลน์ เข้าถึงโดย <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/647462>

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน), นโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Policy), ข้อมูลออนไลน์ เข้าถึงโดย <https://nia.or.th/privacy-policy.html>

Workpointtoday.(2565). สลิตีโลกชี้ชัด คนไทยมีสัดส่วนต่อประชากรถือครองคริปโตมากเป็นอันดับ

1. ข้อมูลออนไลน์ เข้าถึงโดย <https://workpointtoday.com/thai-is-the-most-ownership-of-cryptocurrency/>

HR Consultant by Wimolmas, EP3 สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล Data Subject (PDPA), ข้อมูลออนไลน์ เข้าถึงโดย <https://www.hrconsultant.training/post/data-subject-pdpa>

วิทยานิพนธ์

จันทร์ทิพย์ แสงแปง. ปัญหาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ศึกษากรณี การจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ใน หน่วยงานเอกชน.วิทยานิพนธ์ คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2559.

ดาวัลย์ ชาวสนิท. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล : ศึกษาเฉพาะกรณีด้านการเงินการธนาคารของธนาคารพาณิชย์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2561.

ธาริณี มณีรอด, ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559.

พิโรจน์ รูปไทย. ปัญหาการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551.

พรรวี นธิทิพย์. สิทธิในการใช้ชื่อของผู้เยาว์. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561.

พนิดา พูลสวัสดิ์. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2556.

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562